

CONSILIUL EUROPEI
CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

Cazul OSMAN contra Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

(87/1997/1083)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

28 octombrie 1998

Această hotărîre poate fi subiect al revizuirii editoriale, înainte de apariția versiunii sale definitive în *Culegerea de hotărîri și decizii 1998*, editată de către Carl Heymanns Verlag KG (Luxemburger Straße 449, D-50939 Cologne), care, de asemenea, s-a angajat să o difuzeze în unele țări, în colaborare cu agențiile de vânzare care figurează în lista de pe verso.

Lista agențiilor de vânzare

Belgia: Edificiile Emile Bruylant (strada Regenței 67, B-1000 Bruxelles)

Luxembourg: Librăria Promocultura (strada Duchschler (piața Parisului), B.P. 1142, L-1011 Luxembourg-Gară)

Olanda: B.V. Juridische Boekhandel & Antiquariaat A. Jongbloed & Zoon (Noordeinde 39, NL-2514 GC Haga)

REZUMAT¹

Hotărîre adoptată de către Marea Cameră

Regatul Unit – este reclamată nerespectarea de către autorități a obligației de a proteja dreptul la viață al soților celor două reclamante contra amenințării din partea unui individ, precum și legalitatea restricțiilor fixate asupra dreptului intereseșilor de acces la o instanță de judecată pentru a cere urmărirea autorităților pentru daunele survenite de pe urma nerespectării menționate.

I. ARTICOLUL 2 AL CONVENȚIEI

A. Stabilirea faptelor

Reclamanții contestă exhaustivitatea faptelor după cum au fost stabilite de Comisie – Curtea, urmînd practica sa ordinară, a examinat, în lumina tuturor elementelor din dosar, inclusiv, celor pe care le-a obținut din oficiu, dacă faptele se referă la o încălcare a articolului 2.

B. Reclamarea nerespectării obligației de a proteja dreptul la viață

Nu este contestat faptul că articolul 2 poate, printre altele, să pună în sarcina statului o obligație pozitivă de a lua măsuri preventive de ordin practic pentru a proteja individul al cărui viață este amenințată de către acțiunile criminale ale altuia – în schimb, este contestată întinderea acestei obligații. Este necesar ca Curtea să se convingă dacă autoritățile, la acel moment, știau sau trebuiau să știe despre eforturile care erau așteptate în mod firesc din partea lor pentru a împiedica materializarea riscului menționat – în această privință, este suficient ca reclamantul să invoce o nerespectare a obligației pozitive pentru a arăta că autoritățile nu au depus toate eforturile care în mod firesc puteau fi așteptate din partea lor pentru a înlătura acest risc în circumstanțele cauzei.

Avînd în vedere faptele speței, Curtea nu este convinsă că poliția știa sau trebuia să știe, într-un anumit moment decisiv, că viețile membrilor familiei Osman erau amenințate în mod real și imediat prin fapta unui terț (dl Paget-Lewis) – în perioada inițială, poliția, în virtutea contactelor sale cu școala și informațiilor de care dispunea, putea în mod întemeiat să concluzioneze că dl Paget-Lewis nu amenința viața celui de-al doilea reclamant – este considerabil faptul că interesatul a continuat să predea în această instituție pînă în luna iunie 1987, în pofida îngrijorărilor din partea direcției –în baza a trei întrevederi cu dl Paget-Lewis, psihiatrul a stabilit că, la momentul respectiv, acesta nu prezenta nici un semn de boală mentală sau de predispunere spre violență – este nejustificat de a aștepta din partea poliției o apreciere diferită a comportamentul profesorului – cu atît mai mult că nici un element nu permitea de a-l urmări pe dl Paget-Lewis pentru comiterea anumitor agresiuni (care nu amenințau viața intereseșilor) contra domiciliului și bunurilor familiei Osman – diversele amenințări voalate proferate de către dl Paget-Lewis nu puteau, în mod justificat, să fie interpretate ca afectînd viața membrilor familiei Osman – poliția nu poate să fie criticată pentru că nu a recurs la împuternicirile sale de arestare, de perchiziționare, etc., pentru a neutraliza amenințarea – judecînd rezonabil, nu se poate spune că utilizarea acestor împuterniciri ar fi adus vreun rezultat.

C. Reclamarea încălcării obligației procedurale în baza articolului 2

Este oportun de a examina această plîngere în contextul celor pe care reclamantul le-a formulat în temeiul articolelor 6 și 13.

Concluzie: neîncălcare (șaptesprezece voturi la trei).

II. ARTICOLUL 8 AL CONVENȚIEI

Curtea amintește că nu a fost stabilit dacă poliția știa sau trebuia să știe atunci că dl Paget-Lewis reprezenta un pericol real și imediat pentru viața celui de-al doilea reclamant și dacă reacția poliției nu era compatibilă cu obligația de a proteja viața în baza articolului 2 – această concluzie este în egală măsură valabilă pentru constatarea neîncălării obligației pozitive de a proteja integritatea fizică a celui de-al doilea reclamant, care este inerentă articolului 8.

¹ Elaborat de către grefier, Curtea nu poartă răspundere pentru conținutul acestuia.

Pe lângă aceasta, poliția consideră că nu dispune de nici un element care să-i permită de a-l urmări pe dl Paget-Lewis în legătură cu campania de hărțuire contra familie Osman – în consecință, nu se poate susține că autoritățile nu au îndeplinit obligația pozitivă care le-a revenit în temeiul articolului 8.

Concluzie: neîncălcare (șaptesprezece voturi la trei).

III. ARTICOLUL 6 PARAGRAF 1 AL CONVENȚIEI

A. Aplicabilitatea

Reclamanții beneficiau de dreptul care reiese din dreptul de a atrage la răspundere pentru greșeală și de a obține o decizie din partea unei instanțe de judecată interne pe marginea cererii în apărare, conform căreia între ei și poliție exista o relație de proximitate, dauna cauzată era previzibilă și, în aceste condiții, este echitabil, just și rezonabil de a nu aplica norma invocată în cadrul cercetării și reprimării infracțiunilor, care exclude răspunderea poliției pentru greșeală – în opinia Curții, revendicarea acestui drept de către reclamanți este suficient prin sine însuși pentru a permite aplicarea articolului 6 paragraf 1 – jurisprudența internă confirmă că norma de excludere nu este considerată ca o imunitate absolută a acțiunilor civile inițiate contra poliției.

B. Observații

Trecere în revistă a principiilor care reglementează restrîngerile dreptului de acces la o instanță

1. *Legitimitatea scopului*

Argumentele oferite de către Camera lorzilor în cauza Hill pentru a justifica aplicarea acestei norme de imunitate pot fi apreciate ca legitime în legătură cu Convenția (pentru a menține eficiența serviciului poliției și, deci, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile penale).

2. *Proportionalitatea restrîngerii*

În speță, Curtea de apel a considerat norma de exonerare de răspundere ca fiind un mijloc de apărare neatacabil în cadrul acțiunii civile intentate contra poliției de către reclamanți – judecătorul intern nu a ținut cont de alte considerații de interes general puse în joc: Curtea de apel a recunoscut că reclamanții corespundeau criteriului de proximitate; cauza implică plîngeri privind o nerespectare gravă a protecției dreptului la viață al unui copil (cel de-al doilea reclamant) și argumentul că poliția s-ar fi angajat să asigure securitatea reclamanților; dauna suferită este gravă – pentru Curte, acestea sunt considerații care merită să fie examinate în fond și care nu pot să fie îndepărtate prin aplicarea unei norme care echivalează cu acordarea unei imunități poliției – Curtea nu este convinsă de argumentul Guvernului, conform căruia reclamanții dispuneau de soluții alternative pentru a obține repararea – aplicarea normei în speță a constituit o restricție disproporționată a dreptului reclamanților la o instanță.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

IV. ARTICOLUL 13 AL CONVENȚIEI

Exigențele din articolul 13 sunt mai puțin stricte decît cele din articolul 6, astfel, aici, sunt absorbite de către primele, în legătură cu care a fost constatată o încălcare.

Concluzie: nu este cazul de a examina plîngerea (nouăsprezece la unu).

V. ARTICOLUL 50 AL CONVENȚIEI

A. Prejudiciu material și moral

Caracter speculativ al sumelor revendicate de către reclamanți – alocarea unei sume în măsură să compenseze pierderea posibilităților de a urmări poliția în justiție.

B. Costuri și cheltuieli

Suma cerută este acordată parțial

Concluzie: alocarea anumitor sume reclamanților pentru costuri și cheltuieli (unanimitate) și respingerea restului pretențiilor (nouăsprezece la unu).

REFERINȚE LA JURISPRUDENȚA CURȚII

21.2.1975, Goler c. Regatului Unit; 18.1.1978, Irlanda c. Regatului unit; 27.9.1995, McCann și alții c. Regatului Unit; 9.6.1998, L.C.B. c. Regatului Unit; 10.7.1998, Tinnelly & Sons Ltd și alții și McElduff și alții c. Regatului Unit

În cazul Osman contra Regatului Unit²,

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, conform articolului 51 din Regulamentul A³, constituită în Marea Cameră formată din judecătorii:

Dnii L. Bernhardt, *Președinte*,

Thor. Vilhjalmsson,

J. De Meyer,

I. Foighel,

R. Pekkanen,

J.M. Morenilla,

Sir John Freeland,

Dnii A.B. Baka,

M.A. Lopes Rocha,

L. Wildhaber,

G. Misfud Bonnici,

J. Makarczyk,

D. Gotchev,

P. Jambrek,

K. Jungwiert,

P. Kuris,

U.Lohmus,

J. Casadevall,

T. Pantiru,

V. Toumanov,

Precum și dnii H. Petzold, *grefier*, și P.J. Mahoney, *grefier adjunct*,

După ce a deliberat la 27 iulie și la 24 septembrie 1998, în Camera de Consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această ultimă dată:

PROCEDURA

1. Cauza a fost deferită Curții de către Comisia Europeană a Drepturilor Omului ("Comisia") la 22 septembrie 1997, în termenul de trei luni prevăzut de articolele 32 paragraful 1 și 47 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale ("Convenția"). La originea ei se află o plîngere (nr. 23452/94) formulată împotriva Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, prin care Comisia a fost sesizată de doi resortisanți ai acestui stat, dna Mulkiye Osman și fiul său Ahmet Osman, la 10 noiembrie 1993, în temeiul articolului 25.

Cererea Comisiei face trimitere la articolele 44 și 48, precum și la declarația Regatului Unit prin care se recunoaște jurisdicția obligatorie a Curții (articolul 46). Ea are scopul de a obține o decizie cu privire la elementele care permit să fie cunoscut

² *Notele grefierului*

Cauza are numărul 87/1997/871/1083. Primele două cifre indică numărul ei în anul de introducere, ultimele două – locul pe lista sesizărilor Curții de la origine pînă la cel al cererilor inițiale (la Comisie) corespondente.

³ Regulamentul A se aplică tuturor cauzelor deferite Curții înainte de intrarea în vigoare a Protocolului nr. 9 (1 octombrie 1994) și, odată cu el, numai față de statele care nu sunt legate prin Protocolul menționat. El corespunde regulamentului intrat în vigoare la 1 ianuarie 1983 și modificat de mai multe ori de atunci.

dacă faptele în cauză țin de o nerespectare din partea statului pârît a exigențelor articolelor 2, 6, 8 și 13 ale Convenției.

2. Ca răspuns la invitația prevăzută în articolul 33 paragraful 3 d) din Regulamentul A, reclamanții și-au exprimat dorința de a participa în instanță și și-au desemnat un avocat (articolul 30).

3. Camera care urma să fie constituită cuprindea din oficiu pe Sir John Freeland, judecător ales, avînd cetățenia Regatului Unit (articolul 43 din Convenție) și pe dl R. Ryssdal, președintele Curții în acea perioadă (articolul 21 paragraful 4 b) din Regulamentul A). La 25 septembrie 1997, în prezența grefierului, președintele a tras la sorți numele altor șapte membri, după cum urmează: dnii Thor Viljalmsson, R. Macdonald, A.B. Baka, L. Wildhaber, K. Jungwiert, J. Casadevall și V. Toumanov (articolul 43 *in fine* din Convenție și 21 paragraful 5 din Regulamentul A). M.R. Bernhardt, vice-președinte al Curții, l-a înlocuit ulterior în prezidarea Camerei pe dl Ryssdal, care a decedat (articolul 21 paragraful 6, al doilea alineat, din Regulamentul A).

4. În calitatea sa de președinte al Camerei în acea perioadă (articolul 21 paragraf 6 al Regulamentului A), dl Ryssdal i-a consultat, prin intermediul grefierului, pe agentul Guvernului Regatului Unit ("Guvernul"), consiliul reclamanților și delegatul Comisiei la subiectul organizării procedurii (articolele 37 paragraf 1 și 38). În conformitate cu ordonanța emisă în consecință, la 5 și respectiv 24 martie 1998, grefierul a primit memoriile Guvernului și ale reclamanților, ultimii obținînd de la președintele Camerei o amîinare a datei pentru schimbul de memorii. La 9 aprilie și 8 iunie 1998, reclamanții au depus la grefier observațiile lor cu privire la cererile lor de reparație echitabilă în temeiul articolului 50 al Convenției. La 18 iunie 1998, drept răspuns, grefierul a primit observațiile Guvernului.

5. Conform deciziei noului președinte al Camerei, dl Bernhardt, dezbaterile au avut loc în mod public la 22 iunie 1998, la Palatul Drepturilor Omului de la Strasbourg., Înainte de aceasta, Curtea s-a întrunit într-o reuniune preparatorie.

S-au înfățișat:

- *din partea Guvernului*

Dnii M. Eaton, consilier juridic adjunct, Ministerul afacerilor
externe și al Commonwealth-ului, *agent*,
J. Eadie, *Barriester-at-Law*,
S. Freeland, *Barriester-at-Law*, *avocați*,
Dna R. Davies, Ministerul afacerilor interne,
Dl P. Edmundson, Ministerul afacerilor interne *consilieri*;

- *din partea Comisiei*

Dl C.L. Rozakis *delegat*;

- *din partea reclamanților*

Dnii B. Emmerson, *Barriester-at-Law*,
N. Ahluwalia, *Barriester-at-Law*,
A.B. Clapham, *Barriester-at Law*, *avocați*,
Dle N. Mole,
L. Christian, *Solicitor*, *consilieri*.

Curtea a audiat declarațiile dlor Rozakis, Emmerson și Eadie.

6. Deliberînd la 26 iunie 1998, Camera a decis să se desesizeze cu efect imediat în favoarea unei Mari Camere (articolul 51 al Regulamentului A).

7. Marea Cameră care urma să fie constituită includea din oficiu pe dl Bernhardt, președintele Curții, ales în această funcție după decesul dlui Ryssdal, și pe dl Thor Vilhjalmsson, succesorul ales al dlui Bernhardt, ceilalți membri ai Camerei inițiale, precum și patru supleanți ai acestora, dnii I. Foighel, J. Makarczyk, M.A. Lopes Rocha și R. Pekkanen (articolul 51 paragraf 2 a) și b) al regulamentului A). La 28 iunie 1998, în prezența grefierului, președintele a tras la sorți numele altor opt judecători suplimentari, și anume, dnii J. De Meyer, J.M. Morenilla, G. Misfud Bonnici, D. Gotchev, P. Jambrek, P. Kuris, U. Lohmus și T. Pantiru (articolul 51 paragraf 2 c)). Apoi, dl Macdonald, membru al Camerei inițiale, s-a recuzat din Marea Cameră din motivul unor impedimente.

8. La 26 iunie 1998, după consultarea agentului guvernamental și a delegatului Comisiei, președintele a acordat asistența juridică solicitată de către reclamantii (articolul 4 din anexa la Regulamentul A).

9. După examinarea opiniilor agentului Guvernului, delegatului Comisei și reclamantilor, la 27 iulie 1998, Marea Cameră a decis că nu se impune organizarea unei audieri publice ca urmare a desesizării Camerei (articolul 38 combinat cu articolul 51 paragraful 6 din Regulamentul A).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

A. Reclamanții

10. Reclamanții sunt cetățeni ai Regatului Unit, avînd cu reședința la Londra. Prima reclamantă, dna Mulkiye Osman, este născută în Cipru în 1948; ea este văduva dlui Ali Osman, care a fost ucis de către dl Paul Paget-Lewis la 7 martie 1988. Al doilea reclamant este fiul ei, Ahmet Osman, născut în Anglia în 1972. Fost elev al dlui Paul Paget-Lewis la școala Homerton House, a fost rănit în timpul incidentului care a costat viața tatălui său.

Interesații se plîng pentru faptul că autoritățile, deși au fost atenționate asupra unui șir de semne prezicătoare, nu au conștientizat amenințarea gravă pe care o reprezenta dl Paget-Lewis pentru siguranța lui Ahmet Osman și familia sa și, deci, nu au reacționat în modul corespunzător. Părțile nu au căzut de acord pe marginea unor aspecte esențiale ale circumstanțelor care au provocat această tragedie. Astfel, reclamanții contestă că faptele ar fi fost prezentate în integritatea lor de către Comisie.

B. Derularea evenimentelor pînă la finele lunii martie 1987

1. Plîngerile inițiale contra dlui Paget-Lewis

11. În 1986, directorul Școlii Homerton House (“școala”), dl John Prince, a remarcat că unul dintre membrii corpului didactic, dl Paul Paget-Lewis, nutrea o afecțiune deosebită față de Ahmet Osman, elev al instituției. Conform unei declarații făcute la poliție la 10 martie 1988, dl Prince ar fi precizat “că menținerea acestui caz sub control ține de onoarea lui”. Din cauza acestui atașament, dl Paul Paget-Lewis l-a

informat pe dl Prince despre intenția lui de a părăsi școala și de a accepta un post de supleant. Dl Kenneth Perkins, directorul adjunct, l-a convins să rămână la școală.

12. În luna ianuarie 1987, dna Green, mama lui Leslie Green, un alt elev al școlii și vecină a reclamanților, l-a chemat pe dl Fleming, de asemenea, director adjunct, pentru a i se plînge că dl Paget-Lewis l-a urmărit pe fiul ei după ore și l-a hărțuit. Ea susține că dl Paget-Lewis a răspîndit un zvon conform căruia fiul ei ar avea comportamente sexuale anormale și că acest învățător se opunea prieteniei dintre fiul ei și Ahmet Osman. La 2 martie 1987, dna Green s-a plîns formal de aceste zvonuri legate de dl Prince.

2. Diversele întrevederi cu privire la plîngeri

a) Leslie Green

13. La 3 martie 1987, dl Perkins l-a interogat pe Leslie Green care a confirmat că dl Paget-Lewis l-a urmărit și a răspîndit zvonuri cu caracter sexual în privința lui din cauza prieteniei sale cu Ahmet Osman.

b) Ahmet Osman

14. Totodată, la 3 martie 1987, dl Fleming a avut o întrevedere cu Ahmet Osman. Conform procesului-verbal al acestei discuții, datat cu 6 martie 1987, Ahmet a confirmat că dl Paget-Lewis l-a atenționat în privința lui Leslie Green, care ar fi avut un comportament sexual indecent cu un alt elev. De asemenea, pe parcursul acestei întrevederi, el a raportat dlui Fleming că dl Paget-Lewis l-a urmărit odată pe el și Leslie în mașina sa pînă aceștia au ajuns acasă. El a mai afirmat că dl Paget-Lewis i-a cerut să-l găsească în sala de clasă în timpul dejunului, aparent, pentru a-l învăța limba turcească; că profesorul l-a fotografiat și i-a dat bani, un stilou și un dicționar turcesc. Apoi, dl Paget-Lewis i-a luat înapoi stiloul, pe care, intenționat, l-a rupt în două în timpul unei lecții.

c) Dl Paget-Lewis

15. La 6 martie 1987, dl Perkins l-a interogat pe dl Paget-Lewis. Pe parcursul întrevederii, acesta a confirmat că, de aproximativ un an, ar fi avut cu Ahmet Osman o relație specială, pe care Leslie Green încerca să o distrugă; această situație l-a perturbat într-atît încît, într-o zi, l-a asaltat pe Leslie și l-a acuzat că este un pervers sexual. El a recunoscut că o dată l-a urmărit pe Leslie pînă acasă și a așteptat patruzeci și cinci de minute în fața casei părților acestuia. Dl Paget-Lewis a recunoscut dlui Perkins de a-i fi spus băiatului că va deveni “furios” în cazul în care cineva va interveni în relația sa cu Ahmet, precizîndu-i directorului adjunct că această expunere nu trebuia percepută drept o amenințare. De asemenea, el a mărturisit că i-a dat bani și cadouri lui Ahmet și că l-a fotografiat din “motive sentimentale”. Într-o notă ulterioară, datată cu 5 mai 1988, dl Perkins a menționat că, în timpul acestei întrevederi, dl Paget-Lewis era într-o stare absolut irațională și refuza să admită că comportamentul său demonstra o evidentă lipsă de clarviziune și profesionalism.

16. La 9 martie 1987, dl Paget-Lewis a înaintat dlui Perkins o declarație în scris cu privire la plîngerea depusă de către dna Green. În nota sa din 5 mai 1988 (paragraful 15 de mai sus), dl Perkins a declarat că el găsește această mărturie “deranjantă”, deoarece în ea era reflectată “gelozia excesivă” a dlui Paget-Lewis față de prietenia lui Ahmet Osman cu Leslie Green și demonstra vădit că el “nu își

controla deloc sentimentele”. Leslie era descris ca o ființă cu influență perversă, răuvoitoare și pernicioasă.

Dl Perkins l-a convocat din nou pe dl Paget-Lewis pentru a-l interoga pe marginea declarației lui scrise și i-a împărtășit îngrijorarea sa vizavi de conținutul acesteia; de asemenea, el i-a sugerat să apeleze la un ajutor psihiatric. El a informat directorul despre tot ceea ce se întâmplase pînă aici.

17. Înainte de 13 martie 1987, dl Prince a avut o întrevedere informală cu dl Paget-Lewis, în timpul căreia ultimul a admis că ar fi spus elevilor școlii că Leslie a practicat felația cu Ahmet Osman, cu scopul de a se răzbuna pe Leslie Green pentru zvonurile răspîndite referitor la relația sa cu Ahmet Osman.

La 13 martie 1987, dl Prince l-a interogat formal pe dl Paget-Lewis, făcînd referință la notele luate de către dl Perkins în cursul întrevederilor precedente. Conform notelor luate cu această ocazie, dl Paget-Lewis a recunoscut că ar fi simțit un anumit atașament față de Ahmet Osman; că l-a acuzat pe Leslie Green în încercarea de a-l îndrepta pe Ahmet contra lui; că a staționat în fața casei lui Leslie pentru a-i arăta că el nu se va lăsa intimidat. Totodată, el a negat că l-a acuzat pe Leslie de comportamente sexuale anormale. Concluzia a fost făcută într-o frază: “Situația s-a agravat și dl Prince nu mai crede că o poate gestiona de unul singur”.

d) Leslie Green și mama lui

18. La 16 martie 1987, în cadrul unei întrevederi cu Leslie Green și mama lui, dl Prince a aflat că dl Paget-Lewis îl spiona pe Ahmet, căruia i-a zis “că știe unde lucrează mama lui și cît cîștigă ea, iar că dacă acesta va ajunge să lase școala, el îl va găsi”.

e) Ahmet Osman

19. În aceeași perioadă, un alt director adjunct, dl Youssouf, l-a interogat de mai multe ori pe Ahmet Osman. Aceste întrevederi au relevat că dl Paget-Lewis i-a spus lui Ahmet că el îl va găsi dacă acesta va părăsi școala; el a pretins că i-a descoperit adresa lui precedentă și denumirea fostei sale școli, și i-a mai zis că a vizitat cartierul și că a vorbit cu foștii lui vecini.

f) Familia Osman

20. La 17 martie 1987, dl Prince a chemat familia Osman pentru a le exprima îngrijorările sale privind interesul dlui Paget-Lewis față de Ahmet. El a explicat că, în cadrul instituției, exista certitudinea că între ei nu s-a întîmplat nimic jenant. El i-a asigurat că școala urmărește îndeaproape situația, pentru a-l proteja pe Ahmet. Adolescentului i s-a recomandat să nu rămînă niciodată de unul singur cu profesorul. În timpul întrevederii, mama lui Ahmet și-a exprimat dorința de a-și transfera fiul într-o altă instituție.

3. Raporturile dintre școală și poliție în acea perioadă

21. Conform agendei dlui Prince, între 3 și 17 martie 1987, el s-a întîlnit cu agentul de poliție Williams de patru ori. Reclamanții afirmă că, în timpul acestor întrevederi, poliția a fost informată despre comportamentul dlui Paget-Lewis în privința lui Ahmet. Guvernul susține că agentul Williams nu-și amintește că ar fi auzit vorbindu-se despre cadourile făcute lui Ahmet de către dl Paget-Lewis și nici despre

aceea că acesta ar fi urmărit băiatul pînă acasă. Urme ale acestor întrevederi nu s-au păstrat și nici nu a fost scris un raport cu privire la natura și importanța informațiilor obținute, iar chiar dacă ar fost, astăzi, acestea nu ar mai fi existat. Guvernul amintește că toate părțile vizate au căzut de acord să recunoască că atașamentul profesorului pentru elev nu avea vreo conotație sexuală și că cazul putea fi soluționat în cadrul școlii.

4. Inscricțiile

22. Începînd cu 17 martie 1987, în împrejurimea școlii, în șase locuri diferite, au apărut inscripții cu următorul conținut: “Leslie, nu uita prezervativul atunci cînd sari pe Ahmet, în caz contrar, el va înhăța sida.” Literele au fost trasate cu spray de pictură și cu un trafaret.

23. După descoperirea inscripțiilor, dl Perkins s-a întîlnit cu dl Paget-Lewis și l-a întrebat dacă el este autorul lor. Acesta a răspuns că nu. Totuși, după cum a remarcat dl Perkins, el cunoștea conținutul și amplasarea exactă a tuturor inscripțiilor.

5. Dosarele furate

24. La 19 martie 1987, a avut loc o nouă discuție între dl Prince și familia Osman privind subiectul transferării lui Ahmet într-o altă instituție școlară. Pentru propria lui securitate, directorul l-a rugat pe Ahmet să nu comunice adresa noii sale școli nimănui din Homerton House. În timp ce pregătea dispozițiile pentru plecarea băiatului, dl Youssouf a descoperit că dosarele lui Ahmet și Leslie Green, ca și cele cu privire la problemele disciplinare referitoare la personal, au fost sustrate din secretariatul școlii.

Dl Perkins a considerat că aceste dosare au permis, cu siguranță, dlui Paget-Lewis să afle vechea adresă a lui Ahmet și a școlii lui (paragraful 19 de mai sus). În rezultat, el l-a interogat pe profesor, care a negat orice implicare în furt și, de asemenea, a respins remarcile sale privind adresa și școala precedentă a elevului său sau cele referitoare la vizita sa în cartierul în care acesta locuia.

25. La 23 martie 1987, Ahmet a schimbat instituția, dar din cauza incompatibilității dintre programele școlare, el a fost nevoit să se întoarcă la Homerton House peste cincisprezece zile.

C. Derularea cazului între aprilie și august 1987

1. Dl Paget-Lewis și-a schimbat numele

26. La 14 aprilie 1987, dl Paget-Lewis și-a schimbat numele prin act unilateral în Paul Ahmet Yildirim Osman. La 1 mai 1987, dl Prince s-a adresat serviciilor londoneze pentru educație (*Inner London Education Authority*, “ILEA”), declarînd că dl Paget-Lewis și-a schimbat numele și că are temeri ca ultimul, care are tulburări psihologice, să nu pună în pericol securitatea lui Ahmet Osman. Conform lui, era oportun ca profesorul să fie transferat cît mai curînd posibil într-o altă școală.

2. Noi contacte între școală și poliție

27. La 4 mai 1987, dl Prince s-a întîlnit cu doi polițiști, brigadierul major Newman și brigadierul Clarke. Conform reclamanților, în timpul acestei întrevederi,

directorul a povestit despre dosarele care au dispărut și despre inscripții și a menționat că numele adevărat al dlui Paget-Lewis era Ronald Stephen Potter, pe care el și l-a schimbat mai înainte prin act unilateral, pentru a lua numele unuia dintre elevii săi care avea numele Paget-Lewis, în perioada când preda la școala Highbury Grove. Guvernul susține că cei doi polițiști nu își amintesc să fi fost informați despre aceste fapte.

3. Contactele cu ILEA

28. La 8 mai 1987, urmare a scrisorii sale din 1 mai 1987 (paragraful 26 de mai sus), dl Prince s-a adresat cu un nou mesaj către directorul responsabil pentru probleme disciplinare din cadrul ILEA, în care și-a expus punctul de vedere referitor la dl Paget-Lewis. El considera că ultimul avea nevoie de asistență medicală și că menținerea lui în școală compromitea siguranța, securitatea și educația elevilor. O notă internă a corespondentului său de la ILEA, datată cu aceeași zi, instrucea “de a se verifica dacă [dl Paget-Lewis] nu îl scoate pe băiat din țară” și indica că poliția anchetează cererea “atribuind-i [dlui Paget-Lewis] furtul dosarelor școlare legate de acest caz.

Alte note fără dată, scrise de același funcționar între 14 aprilie și 8 mai 1987, au împărtășit temerea ca să nu-i fie cauzat vreun rău lui Ahmet Osman și ca dl Paget-Lewis, schimbându-și numele, să nu încerce să fugă cu băiatul. Este menționat și faptul că poliția a solicitat dlui Prince să o contacteze în cazul în care Ahmet va lipsi mai mult de o oră. În plus, trebuiau să urmeze o anchetă cu privire la dosarele dispărute, o percheziție la domiciliul dlui Paget-Lewis și o anchetă cu privire la trecutul profesorului.

Guvernul afirmă că poliția nu a pretins niciodată că ar fi vrut să fie prevenită dacă copilul va dispărea și că nici nu era vorba despre efectuarea unei percheziții asupra dlui Paget-Lewis.

4. Concluziile psihiatrului de la ILEA după prima sa examinare a dlui Paget-Lewis

29. La 19 mai 1987, psihiatrul de la ILEA, doctorul Ferguson, l-a examinat pe dl Paget-Lewis. Printre altele, acestuia i-au fost furnizate documentele cu privire la schimbarea numelui pacientului, rapoartele de la întrevederile din martie 1987 și darea de seamă pregătită de către dl Perkins la 5 mai 1987 (paragraful 15 de mai sus). Medicul a declarat:

“Îngrijorările referitoare la acest subiect sunt în mod real justificate. El nu este bolnav în sensul propriu al cuvântului și nu pare să prezinte devieri sexuale, însă are probleme de personalitate, iar modalitatea lui de a lega o prietenie cu un elev este suspectă și blamabilă.”

Medicul a recomandat ca dl Paget-Lewis să continue predarea în școală, dar să treacă un curs de psihoterapie sau să își acorde ajutor într-un mod sau altul.

5. Atentatele asupra bunurilor reclamanților

30. Pe la 21 mai 1987, o cărămidă a fost aruncată în fereastra casei reclamanților. Despre aceasta a fost informată poliția, după care a fost trimis un agent care să perfecteze procesul-verbal de constatare. Pneurile de la automobilul lui Ali Osman au fost sparte intenționat de două ori în luna iunie 1987. Ambele incidente au fost semnalate la poliție. Dar nici o mențiune la acest subiect nu a putut să fie găsită.

6. Întrevederile ulterioare ale doctorului Ferguson cu dl Paget-Lewis

31. La 1 iunie 1987, dl Prince l-a rugat pe dl Paget-Lewis să își ia un concediu de boală. A doua zi, la 2 iunie 1987, doctorul Ferguson l-a reexaminat pe profesor, care, cu această ocazie, a exprimat o necesitate presantă și persistentă de a-i vorbi lui Ahmet Osman și s-a arătat furios să constate că băiatul pare să fie satisfăcut de această absență a contactelor. În aceste condiții, doctorul Ferguson a conchis că dl Paget-Lewis trebuie să fie ținut la distanță de Homerton House și l-a declarat temporar inapt de muncă.

În consecință, dl Paget-Lewis l-a informat pe dl Perkins că el își va lua un concediu de boală pentru restul anului școlar, după care va părăsi Homerton-ul și nu va mai reveni înapoi.

32. La 16 iunie 1987, după o nouă întrevedere cu dl Paget-Lewis, doctorul Ferguson a recomandat ca pacientul lui să fie exclus din corpul didactic de la Homerton House și să fie transferat cât mai repede pentru motive medicale.

7. Alte plângeri ale dnei Green contra dlui Paget-Lewis

33. La 4 iunie 1987, dna Green i-a telefonat lui dl Perkins pentru a se plînge din nou pe faptul că dl Paget-Lewis iarăși l-a urmărit pe fiul ei. De asemenea, ea l-a informat că l-a trimis pe ultimul la sora sa.

8. Suspendarea dlui Paget-Lewis din funcția de învățător și reintegrarea lui ulterioară

34. La 18 iunie 1987, dl Paget-Lewis a fost suspendat din funcțiile sale, așteptînd rezultatele anchetei ILEA pentru "comportament neprofesional" în privința lui Ahmet Osman. El a prezentat o declarație din 6 iulie 1987, în care, printre altele, recunoștea că l-a fotografiat pe Ahmet și că i-a dat bani, însă a negat că ar fi sustras dosarele și că ar fi autor al inscripțiilor. El l-a acuzat pe dl Perkins că a mințit în privința sa și a afirmat că directorul a declarat că vroia să îl "demoleze".

35. La 7 august 1987, ILEA a trimis un curier dlui Paget-Lewis pentru a-i adresa o învinuire oficială și pentru a-l atenționa în mod serios, însă i-a revocat măsura de suspendare. De asemenea, scrisoarea îi indica să nu se mai întoarcă la Homerton House. Peste scurt timp, interesatul a găsit un post de profesor supleant în două alte instituții din localitate, Haggerston School și Skinners School.

D. Derularea evenimentelor din august pînă în decembrie 1987

1. Actele de vandalism contra bunurilor lui Osman

36. În august sau septembrie 1987, un amestec de ulei de motor și parafină a fost vărsat în jurul casei familiei Osman. La 18 octombrie 1987, parbrizul automobilului dlui Ali Osman a fost stricat. În noiembrie 1987 s-au produs o serie de alte incidente: broasca din ușa de la domiciliul reclamanților a fost astupată cu clei puternic, pe pragul de la ușă și pe automobilul lor au fost lăsate excremente de cîine, iar ampula de la lampa porche-ului lor a fost furată de mai multe ori. În aceeași perioadă, toate ferestrele automobilului lor au fost stricate. Aceste incidente au fost semnalizate poliției cu regularitate, iar dl Ali Osman chiar a fost de două ori la

comisariatul din Hackney pentru a discuta aceste acte de vandalism și de atentare la bunurile lui.

37. Pe parcursul lunii noiembrie 1987, agentul de poliție Adams a venit acasă la familia Osman, apoi s-a întreținut cu dl Paget-Lewis referitor la actele de vandalism. Într-o declarație ulterioară la poliție, ultimul a pretins că ar fi mărturisit polițistului că pierderea serviciului său era atât de demoralizantă încât el se simțea pe punctul de a comite un act de nebunie criminală. Guvernul dezmente aceste afirmații și susține că în timpul întrevederii cu agentul de poliție Adams dl Paget-Lewis a negat vreo oarecare participare la actele de vandalism și la daunele cauzate. Polițistul Adams nu a perfectat nici o dare de seamă detaliată cu privire la contactele sale cu dl Paget-Lewis sau cu familia Osman. În rezultat, oficiul reprezentantului poliției metropolitane nu poate să găsească nici o urmă de mențiuni în dosarele sau registrele oficiale (registru al infracțiunilor sau caietul deplasărilor).

2. Ciocnirea în care a fost implicat dl Paget-Lewis

38. La 7 decembrie 1987, un autovehicul condus de către dl Paget-Lewis s-a ciocnit într-o camionetă în care se găsea Leslie Green. Conform șoferului autovehiculului, dl Paget-Lewis a pretins că acceleratorul automobilului său s-a blocat și că el nu a putut face nimic pentru ca să evite ciocnirea. Poliția a sosit la locul accidentului, l-a muștrat pe dl Paget-Lewis și i-a perfectat un proces-verbal, cerându-i să vină să prezinte permisul său de conducere.

39. Astfel, la 10 decembrie 1987, dl Paget-Lewis a venit la postul de poliție din Hackney, având documentele cerute. Dar el a fost admonestat din nou deoarece îi lipsea certificatul de control tehnic.

40. În depozițiile sale, colectate de către poliție la 22 decembrie 1987, șoferul camionetei ciocnite și-a amintit că după accident dl Paget-Lewis a declarat: “Nu sunt îngrijorat, deoarece peste câteva luni voi fi închis pe viață”.

3. Contactele între brigadierul Boardman și ILEA

41. A doua zi după accident, la 8 decembrie 1987, brigadierul Boardman a luat legătura cu ILEA, declarând că ar dori să îl interogheze pe directorul școlii. Conform reclamațiilor, el a asigurat instituția că familia Osman va fi protejată. Guvernul respinge această ipoteză.

O notă a ILEA din 8 decembrie 1987 a constatat hărțuirea la care a fost supusă familia Osman și a menționat că dl Paget-Lewis și-ar fi recunoscut răspunderea pentru ciocnirea cu camioneta, declarând că Leslie Green a atras în favoarea sa afecțiunea lui Ahmet Osman care mai înainte era nutrită față de el. Nota mai indică că poliția a continuat ancheta, însă, dacă ea va rămâne acolo, va trebui să fie “relansată”. Indicația “familiile vor obține protecția din partea poliției” este în locul concluziei.

4. Întrevederea brigadierului Boardman cu familiile Green și Osman și vizita la școală

42. La 9 decembrie 1987, brigadierul Boardman a primit o declarație detaliată din partea lui Leslie Green și mama lui, în special, cu privire la faptul că dl Paget-Lewis l-a urmărit pe băiat pînă acasă și actele de hărțuire și inscripțiile care au apărut la școală. Leslie afirmă că dl Paget-Lewis l-a amenințat că “îl va avea”, fie că aceasta îi va lua “treizeci de zile sau treizeci de ani”. De asemenea, el a zis că de două

săptămîni nu mai poate să meargă la lecții, deoarece îi este frică să vină la școală, și s-a mutat la mătușa lui pentru a se ascunde de dl Paget-Lewis.

43. La 14 decembrie 1987, brigadierul Boardman a venit la Homerton House și a examinat inscripțiile. Un fotograf de la serviciile poliției a făcut cîteva poze.

44. În jurul datei de 15 decembrie 1987, polițistul a venit la familia Osman și a vorbit cu ei despre daunele aduse bunurilor lor și despre relația dintre dl Paget-Lewis și Ahmet. Reclamanții susțin că brigadierul Boardman le-ar fi spus că dl Paget-Lewis este responsabil pentru actele de vandalism și le-a dat asigurări că îl va pune la punct. Guvernul neagă că polițistul ar fi făcut asemenea remarci cu privire la dl Paget-Lewis și că acesta ar fi putut să se angajeze să apere securitatea familiei.

5. Raportul brigadierului Boardman asupra cauzei

45. În raportul său asupra cauzei, redactat în jurul datei de 15 decembrie 1987, brigadierul Boardman a făcut următoarele observații:

“Trebuie făcute investigații, deoarece, la această etapă, nimic nu-l implică pe dl Paget-Lewis în infracțiunile care îi sunt reproșate, [inscripțiile de la școală] sau actele de vandalism săvîrșite împotriva familiei Osman, chiar dacă nu există nici un dubiu în gînduri referitor la responsabilitatea lui și este vorba despre o nouă demonstrare a ciudei lui.”

6. Dl Paget-Lewis este interogat de către ILEA

46. La 15 decembrie 1987, la cererea sa, dl Paget-Lewis a fost primit de către funcționarii de la ILEA. O notă cu privire la această întrevvedere, datată cu aceeași zi, raportează că profesorul manifesta tendințe suicidale, declarînd că toate acestea nu sunt decît o simfonie la care trebuie jucat ultimul acord. El a mărturisit că are multe datorii și trebuie să își vîndă toate bunurile. El i-a reproșat dlui Perkins că i-a cauzat toate aceste necazuri, dar nu vroia să facă un “Hungerford”⁴ într-o școală; s-a mers pentru a-l căuta la casa lui. Nota mai indică că poliția trebuia să fie informată despre îngrijorările ILEA și că, din această perspectivă, s-a încercat de a-l contacta la telefon pe brigadierul Boardman, dar, în absența acestuia, a fost lăsat un mesaj detaliat la secretară.

Un agent al ILEA a raportat mai tîrziu, într-o declarație din 9 martie 1988, că dl Paget-Lewis făcea remarci îngrijorătoare despre transferarea răspunderii pentru pierderea serviciului lui asupra dlui Perkins, al cărui domiciliu îl cunoștea, și despre aceea că va face unele lucruri, dar în afara școlii. Un alt agent, în raportul său din 9 martie 1988, a indicat că dl Paget-Lewis declarase că el urma să facă un “Hungerford”. Ea își amintește că, urmare acestei conversații, a avertizat poliția și școala că, în opinia ei, directorul și adjunctul lui sunt amenințați fizic.

Deși reclamanții susțin că conținutul acestei întrevederi a fost comunicat poliției, Guvernul neagă că ar fi fost făcută aluzie la cazul “Hungerford” sau la existența vreunui pericol pentru familia Osman.

7. Reacția brigadierului Boardman la mesajul ILEA și decizia de a-l aresta pe dl Paget-Lewis

⁴ Hungerford a fost un teatru în 1987 cu un masacu, în timpul căruia un bărbat înarmat cu o pușcă a împușcat treisprezece persoane înainte de a se sinucide.

47. La 15 decembrie 1987, după ce a luat cunoștință de mesajul ILEA (paragraful 46 de mai sus), brigadierul Boardman a trimis un fax celui mai apropiat comisariat de domiciliul dlui Perkins, atenționând că împotriva acestuia sunt îndreptate amenințări mari și că serviciile de învățământ sunt foarte preocupate de aceasta. El a cerut o supraveghere cotidiană a împrejurimilor casei, a schițat un portret sumar al dlui Paget-Lewis și a oferit numărul de înmatriculare a automobilului acestuia.

48. La 16 decembrie 1987, brigadierul Boardman a luat legătura cu ILEA cu scopul de a-l găsi pe dl Paget-Lewis și de a obține adresa acestuia. De asemenea, el a solicitat interlocutorul său să-i transmită dlui Paget-Lewis să contacteze poliția. În aceeași zi, polițistul s-a întâlnit cu dnii Prince și Perkins. Conform reclamantilor, el l-ar fi asigurat pe director că poliția va face tot ceea ce este necesar pentru a-i proteja adjunctul, precum și pe familia Osman. O însemnare din 1987 din agenda dlui Prince, care indica: “OSMAN/PERKINS – PREZENȚA POLIȚIEI ESTE ARANJATĂ”, făcea referință la brigadierul Boardman, iar o altă notă se referea la contactarea ILEA “pentru a conveni asupra măsurilor ce urmează să fie luate în vederea protecției familiilor Osman și Perkins”. Guvernul neagă că o asemenea asigurare ar fi fost dată. Brigadierul Boardman, în timpul discuțiilor sale cu dnii Prince și Perkins, a avut impresia că dl Paget-Lewis era furios pentru că a fost exclus din școală, însă că furia lui era îndreptată spre directorul adjunct, care personal nu se simțea în pericol.

49. La 17 decembrie 1987, brigadierul Boardman și alți agenți de poliție au venit la domiciliul dlui Paget-Lewis, cu intenția de a-l aresta pentru actele de vandalism în care era suspectat. Cel care îi interesa era absent. Poliția a ignorat faptul că el ținea lecții la școala din Haggerston în acea zi.

50. La 18 decembrie 1987, în conformitate cu cererea poliției, ILEA a trimis o scrisoare dlui Paget-Lewis, prin care îl invita să ia legătura cu brigadierul Boardman. În aceeași zi, instituția a informat poliția că profesorul nu și-a desfășurat cursurile la Haggerston. După aceea, el nu s-a mai prezentat la școală.

E. Derularea evenimentelor din ianuarie pînă în octombrie 1988

1. Tentativele de localizare a dlui Paget-Lewis

51. La începutul lunii ianuarie 1988, poliția a depus la judecătoria de primă instanță o plîngere contra dlui Paget-Lewis pentru conducerea imprudentă a unui autovehicul. Pe lângă aceasta, dl Paget-Lewis a fost introdus în registrele poliției naționale în calitate de persoană căutată în legătură cu accidentul și suspectată în comiterea infracțiunilor de natură corecțională.

52. La 8 ianuarie, o responsabilă de la ILEA a încercat să îl găsească pe brigadier pentru a se informa cu privire la evoluția dosarului, însă acesta era absent. Trei zile mai tîrziu, el a sunat-o și i-a spus că evoluții nu au avut loc.

53. Între ianuarie și martie 1988, dl Paget-Lewis a călătorit prin Anglia, închiriind automobile sub noul lui nume de Osman și a fost implicat în mai multe accidente de circulație. În această perioadă, el revenea în mod regulat la domiciliul său și continua să primească acolo corespondența.

54. La 17 ianuarie 1988, el a fracturat un automobil în staționare în apropierea unui teren de vînătoare a porumbeilor nu departe de Leeds, în Yorkshire, și a furat o pușcă de vînătoare, căreia i-a tăiat ambele țevi. Odată ce furtul a fost semnalat la poliția locală, aceasta nu s-a mai făcut și la poliția din Londra, însărcinată cu anchetarea cazului Paget-Lewis, deoarece nimic nu lega învățătorul de acel furt.

2. Dl Paget-Lewis este observat în apropierea domiciliului familiei Osman

55. La 1, 4 și 5 martie 1988, Leslie Green l-a observat în apropierea domiciliului reclamanților pe dl Paget-Lewis, care avea pe cap o cască neagră. Conform acestora, de fiecare dată, dna Green a informat poliția despre acest fapt, care însă nu a reacționat. Guvernul recunoaște că, la 5 martie 1988, brigadierul Boardman a primit un mesaj care îi cerea să “o contacteze pe dna Green”; cu toate acestea, nici un număr de telefon nu era precizat, iar el nu a făcut legătura cu mama lui Leslie Green.

3. Împușcătura fatală și arestarea dlui Paget-Lewis

56. La 7 martie 1988, mai multe persoane l-au observat pe dl Paget-Lewis în apropierea domiciliului reclamanților. În jurul orelor 23, el l-a împușcat pe dl Ali Osman și l-a rănit grav pe fiul lui, Ahmet. După aceea, a plecat la dl Perkins pe care l-a rănit cu un glonte și pe al cărui fiu l-a împușcat.

57. A doua zi dimineață, dl Paget-Lewis a fost arestat. Atunci el a declarat: “De ce nu m-ați arestat înainte ca eu să trec la fapte? Eu v-am oferit toate indiciile preventive necesare”.

58. Mai târziu, în aceeași zi, dl Paget-Lewis a fost interogat de către poliție. Conform procesului verbal al interogatoriului, el pretindea că și-ar fi pregătit agresiunile din momentul în care și-a pierdut serviciul și că el deja de două săptămâni urmărea casa familiei Osman. Deși dl Perkins era principala sa țintă, el totuși îi considera și pe Ali și Ahmet Osman responsabili pentru pierderea funcției sale la Homerton House. El a mărturisit că, în mod inconștient, spera că poliția îl va aresta. El a recunoscut că amenințase cu arma familia Osman în timpul revenirii sale, că l-a obligat pe Ali și Ahmet să îngenuncheze pe podeaua din bucătărie, a stins lumina și a împușcat în ei. Totodată, el a negat că ar fi stricat anterior de mai multe ori ferestrele de la casa familiei Osman, dar a admis că ar fi dezumflat pneurile de la automobilul lor pentru a le juca festa. El a negat orice răspundere pentru înscripții și furtul dosarelor din secretariatul școlii.

4. Dl Paget-Lewis este recunoscut vinovat pentru omucidere

59. La 28 octombrie 1988, dl Paget-Lewis a fost recunoscut vinovat pentru ambele fapte de omucidere, pentru care el a pledat vinovat în baza unor circumstanțe atenuante (paragraful 73 de mai sus). El a fost condamnat la detenție pe perioadă limitată într-o instituție psihiatrică de securitate, în conformitate cu articolul 41 al legii din 1983 cu privire la sănătatea mentală (*Mental Health Act*).

F. Urmărirea judiciară angajată contra poliției pentru eroare

60. După procedura penală, a fost efectuată o anchetă judiciară cu privire la circumstanțele decesului dlui Ali Osman. *Coronarul* nu a mers prea departe, deoarece asasinul era deja condamnat (articolul 16 al legii din 1988 cu privire la *Coroner*).

61. La 28 septembrie 1989, reclamanții au intentat o acțiune pentru greșeală, în special, contra prefectului de poliție din metropola Londrei (*Commissioner of the Police of the Metropolis*), pentru că, deși poliția fusese avizată despre acțiunile dlui Paget-Lewis din mai 1987, ultimul nu a fost nici reținut și nici interogat; domiciliul lui nu a fost niciodată percheziționat, iar el însuși niciodată nu a fost supus cercetării

înainte de martie 1988. Abia la 24 aprilie 1990 au fost emise ordonanțe de comunicare a anumitor fragmente.

62. La 19 august 1991, prefectul de poliție din metropola Londrei a introdus o cerere pentru clasarea urmăririi penale, invocând că aceasta nu mai este justificată. Curtea Supremă a respins cererea lui.

63. La 7 octombrie 1992, Curtea de apel a satisfăcut recursul prefectului (*Osman and another v. Ferguson and another – All England Law Reports 1993*, vol. 4, p. 344). În decizia sa, Curtea a conchis că, în baza unei jurisprudențe stabilite deja, nu poate fi intentată vreo acțiune împotriva poliției pentru greșeală în funcțiile sale de cercetare și de luptă împotriva criminalității, deoarece ordinea publică cere ca acesteia să îi fie acordată imunitate contra urmăririi penale.

64. *Lord Justice McCowan* a declarat de asemenea:

“În opinia mea, solicitanții [reclamanții], în mod justificat, pot să pretindă că între [al doilea reclamant] și familia sa, pe de o parte, și poliștii însărcinați cu ancheta, pe de altă parte, exista o legătură de apropiere foarte strânsă care crea relații foarte speciale.”

65. Totodată, în baza hotărârii emise de către Cameră în cauza *Hill contra Chief Constable of West Yorkshire* (paragrafele 90-92 de mai jos), care, în opinia lui, nu prezenta mari diferențe față de cazul în speță, judecătorul a considerat că în aceste circumstanțe se impunea determinarea omisiunilor în desfășurarea anchetei judiciare și că argumentul referitor la ordinea publică condamnă dinainte la eșec orice acțiune. El a respins raționamentul care susținea că ordinea publică nu poate fi invocată atunci când victimele probabile puteau fi identificate din timp datorită apropierii lor de poliție și numărului lor mic. El a constatat că în cauza *Hill* Lordul Keith a tratat în mod separat problema ordinii publice și a considerat că ea nu poate fi invocată decât dacă exista o obligație de diligență.

Al doilea judecător de la Curtea de apel, *Lordul de Justiție Beldam*, la fel, a declarat că plîngerea ar trebui să fie respinsă pentru motive de ordine publică, însă s-a abținut de a-și exprima opinia referitor la aceea dacă va fi suficient de a stabili o relație de apropiere a cărei existență justifică o obligație de diligență, în cazul în care faptele vor fi demonstrate. *Lordul de Justiție Simon Brown* s-a aliat opiniei judecătorului *McCowan*. Astfel, plîngerea reclamanților a fost respinsă.

66. Curtea de apel i-a refuzat pe reclamanți în autorizarea de a face recurs în fața Camerei lorzilor, care a făcut același lucru la 10 mai 1993.

G. Constatările Comisiei

67. Instanțele de judecată interne nu au stabilit toate faptele, deoarece dl *Paget-Lewis* a pledat vinovat pentru acuzațiile care îi erau aduse, și nu a fost desfășurată o anchetă exhaustivă cu privire la circumstanțele decesului lui *Ali Osman* (paragraful 60 ed mai sus). În plus, acțiunea civilă depusă de către reclamanți contra poliției a fost radiată de pe rol pentru insuficiența temeiurilor juridice (paragraful 65 de mai sus). După examinarea datelor prezentate de către părți, în special, cu privire la faptele litigioase, Comisia a purces la stabilirea faptelor cauzei. Concluziile ei pot fi rezumate după cum urmează.

68. În ceea ce privește cele patru reuniuni care au avut loc între poliție și școală între 3 și 17 martie 1987 (paragraful 21 de mai sus), Comisia este convinsă că poliția a fost informată despre derularea evenimentelor și îngrijorările școlii privind caracterul suspicios al atașamentului dlui *Paget-Lewis* față de *Ahmet Osman*, precum și despre reacțiile preocupante ale profesorului vizavi de *Leslie Green*.

În plus, este foarte probabil că, la 4 mai 1987, dl Prince i-a avertizat pe brigadierii Newman și Clarke (paragraful 27 de mai sus) despre incidentul cu inscripțiile, furtul dosarelor școlare și schimbarea numelui dlui Paget-Lewis, chiar dacă nici unul dintre cei doi polițiști nu își amintește să fi fost prevenit în legătură cu primele două evenimente. Totodată, se pare că nu a fost luată nici o notă în timpul întrevederilor comisarului Williams cu dl Prince. Totuși, Comisia consideră că nici un element nu permite să se afirme că la acea etapă poliția s-ar fi angajat în perchezitiionarea domiciliului dlui Paget-Lewis sau că ar fi fost alarmată în mod serios de posibilitatea ca acesta să îl fure pe Ahmet. Aceste ipoteze au fost emise în raportul ILEA, elaborat în acea perioadă (paragraful 28 de mai sus) și, probabil, au fost abordate în timpul întrevederilor cu dl Prince, dar nu și în timpul contactelor directe cu poliția.

69. Deși actele de vandalism săvârșite contra domiciliului și bunurilor familiei Osman între lunile mai și noiembrie 1987, precum și suspiciunile puternice ale familiei că dl Paget-Lewis este responsabil pentru aceste agresiuni, au fost toate semnalate la poliție, unica măsură întreprinsă a fost invitarea ultimului să se prezinte la comisariat pentru o întrevedere (paragraful 37 de mai sus). În opinia Comisiei, nu se poate avea încredere în remarcile ulterioare ale dlui Paget-Lewis, conform cărora, în cadrul întrevederii, el ar fi declarat agentului de poliție Adams că era pe cale să comită un act de nebunie. Nici o notă și nici un raport cu privire la această întâlnire, a cărei dată, de altfel, nu este cunoscută, nu au putut fi găsite.

70. După incidentul cu ciocnirea (paragraful 38 de mai sus), poliția i-a interogat la fața locului pe membrii familiilor Green și Osman și a fotografiat inscripțiile de la școală (paragrafele 42 și 43 de mai sus). Deși brigadierul Boardman a subliniat în raportul său fără dată (paragraful 45 de mai sus) că nici un element nu demonstra că dl Paget-Lewis ar fi fost autorul inscripțiilor sau al actelor de vandalism contra domiciliului familiei Osman, poliția a considerat, totuși, că amenințarea pe care o reprezenta acesta era suficientă pentru a decide asupra măsurilor care să fie luate în privința lui. De asemenea, la 16 decembrie 1987, a fost luată decizia de a-l aresta pe dl Paget-Lewis pentru bănuire în săvârșire de infracțiune penală.

La fel, Comisia este convinsă că nu există nici o probă conform căreia dl Paget-Lewis ar fi amenințat direct sau indirect familia Osman, în timpul întrevederii sale din 15 decembrie 1987 cu ILEA (paragraful 46 de mai sus). Ea acordă mai multă importanță notelor cu privire la întrevedere făcute în aceeași perioadă, decât declarației agenților, care au relatat cu câteva luni mai târziu că dl Paget-Lewis, în timpul acestei întrevederi, amenințase că va comite “un masacru ca la Hungerford”. Conform procesului-verbal al întrevederii, interesatul părea să fi spus că el nu ar face un “Hungerford” la școală, însă s-a dus la domiciliul directorului adjunct. În opinia Comisiei, aceasta ar explica de ce poliția a cerut instituirea unei supravegheri cotidiene a domiciliului familiei Perkins. În plus, în pofida formulării procesului-verbal al ILEA din 8 decembrie 1987 și adnotațiilor enigmatice din agenda dlui Prince la data de 16 decembrie 1987 (paragraful 41 și 48 de mai sus), e puțin probabil ca poliția să fi menționat sau să fi promis protecția sa familiei Osman, odată ce nici o măsură în acest sens nu a fost adoptată sau preconizată în realitate. Serviciile de învățământ, probabil, au dedus această impresie de promisiune făcută de către poliție în vederea întreprinderii măsurilor necesare pentru reglementarea cazului, în special, ținând cont de amenințările mari contra dlui Perkins.

71. Comisia nu consideră ca fiind stabilit că scrisoarea trimisă de către ILEA dlui Paget-Lewis la cererea poliției, după arestarea omisă la 17 decembrie 1987, l-ar fi făcut pe interesat să dispară (paragraful 50 de mai sus). De asemenea, ea este convinsă

că poliția nu a făcut nimic pentru a da de urma dlui Paget-Lewis între 18 decembrie 1987 și martie 1988. Mai mult ca atât, nu există nici un raport din acea perioadă care să susțină ideea că dna Green ar fi informat poliția despre faptul că fiul ei îl văzuse pe dl Paget-Lewis hoinărind în jurul casei familiei Osman la începutul lunii martie 1988 (paragraful 55 de mai sus). Se prea poate că dna Green pur și simplu a lăsat un mesaj la comisariat pentru ca brigadierul Boardman să o sune. În acest caz, nu este de mirare că acesta nu a făcut o legătură între dna Green și dosarul Paget-Lewis, care era deja uitat de trei luni.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

A. Dreptul penal

1. Asasinatul

72. Asasinatul constituie fapta când o persoană conștientă comite o omucidere ilicită în mod premeditat. Elementul subiectiv al asasinatului, “premeditarea”, este stabilit dacă se demonstrează că inculpatul avea intenția de a ucide, de a răni grav sau de a comite un act despre care știa cu quasi-certitudine că va atrage moarte sau răni grave. Asasinatul este pedepsit cu privațiune de libertate pe viață.

2. Omucidere involuntară

73. Omuciderea involuntară constituie fapta când victima este ucisă ilegal de către o persoană care, din cauza stării sale mentale, este parțial iresponsabilă pentru acțiunile sale, adică starea sa mentală este așa încât îi blochează discernământul și o exonerează în mod substanțial de consecințele acestor acțiuni. Omuciderea este pedepsită cu privațiune de libertate pe viață sau pe un termen mai scurt.

B. Procedura penală

1. Mandatul de percheziție

74. Posibilitatea de a obține un mandat de percheziție pentru obiectele care au fost sau sunt susceptibile de a fi fost utilizate în comiterea unei crime este reglementată în articolul 6 paragraf 1 al legii din 1971 cu privire la daunele criminale (*Criminal Damage Act*), care are următorul conținut:

“Dacă, printr-o mărturie sub jurământ în fața unui judecător amiabil, a fost recunoscut că sunt motive temeinice pentru a considera că o persoană are în posesia, supravegherea sau localurile sale un anumit obiect, despre care se crede, în mod rezonabil, că a fost sau este susceptibil să fi fost utilizat, fără o justificare legală,

- a) pentru a distruge sau a prejudicia proprietatea altuia; sau
- b) pentru a distruge sau prejudicia orice proprietate într-un mod care pune în pericol viața altuia,

judecătorul amiabil poate elibera un mandat care autorizează forțele poliției să caute și să confisce acest obiect.”

2. Competența poliției de arestare și detenție

75. Pentru a fi legală, orice arestare trebuie, în primul rînd, să fie în conformitate cu prevederile articolelor 24 sau 25 ale legii din 1984 cu privire la poliție și administrarea probelor penale (*Police and Criminal Evidence Act*) (“legea din 1984”).

76. Conform articolului 24, un colaborator al poliției poate aresta orice persoană pe care o bănuiește în mod legitim că ar fi vinovată pentru o infracțiune justificativă pentru arestare (*arrestable offence*). O astfel de infracțiune o constituie acea infracțiune care este pasibilă de pedeapsă cu privațiune de libertate de la cinci ani și mai mult (articolul 24 paragraf 1).

77. În baza articolului 25, un colaborator al poliției poate aresta fără mandat orice persoană pe care o bănuiește, în mod legitim, că se face vinovată pentru o infracțiune nejustificativă pentru arestare (*non arrestable offence*), cu condiția să fie prezentă una din următoarele condiții ale interesului general:

a) dacă colaboratorul poliției are motive legitime de a avea dubii că numele dat de către interesat este numele său adevărat (articolul 25 paragraf 3);

b) dacă colaboratorul poliției are motive legitime de a crede că arestarea este necesară pentru a împiedica interesatul să atenteze la integritatea fizică a altei persoane sau să aducă daune definitive sau prejudiciabile bunurilor altuia (articolul 25 paragraf 2 d) i și ii);

c) dacă colaboratorul poliției are motive legitime să creadă că arestarea este necesară pentru a proteja un copil sau o altă persoană vulnerabilă (articolul 25 paragraf 3 e)).

78. Pentru a determina dacă informațiile disponibile sunt suficiente pentru o bănuire legitimă, trebuie aplicat criteriul enunțat de către Camera lorzilor în cauza *Hussein contra Chang Fook Kam, Appeal Cases 1970*, p. 942:

“În acceptarea curentă, bănuirea rezultă dintr-o situație conjuncturală sau conjecturală, în care lipsesc probele: “Eu bănuiesc, dar eu nu pot demonstra”. Bănuielile apar la începutul sau în timpul unei anchete, care trebuie să se termine cu un început de probă”.

3. Decizia de învinuire

79. În cazul în care o persoană este arestată pentru infracțiune fără mandat sau cu un mandat care nu permite eliberarea pe cautiune, colaboratorul poliției de la comisariatul în care ea este adusă trebuie să determine dacă sunt suficiente probe contra ei pentru a o învinui în infracțiunea pentru care a fost arestată (articolul 37 paragraf b) al legii din 1984). Înainte de a se pronunța, acest polițist trebuie să se întrebe dacă există un motiv “rezonabil și suficient” pentru urmărire penală. În cauza *Hicks contra Faulkner, Queen's Bench Division 1878*, vol. 8, p. 167, judecătorul Hawkins a interpretat această exigență în felul următor:

“(…) o convingere onestă în privința vinovăției arestatului, bazată pe motive rezonabile de a crede în existența circumstanțelor care, dacă ar fi exacte, în mod rezonabil, ar face un om prudent și deștept, plasat în poziția arestatului, să conchidă că interesatul este probabil vinovat de delictul care îi este reproșat.”

80. Colaboratorul de poliție nu trebuie să aibă certitudinea că bănuitul este vinovat înainte de a-l acuza (*Tempest contra Snowden, King's Bench Reports 1952*, vol. 1, p. 130). Cu atît mai mult, nu i se cere să creadă că urmărirea se va termina cu o condamnare (*Dawson contra Vasandau, Weekly Reporter 1863*, vol. 11, p. 516). Pur și simplu, el trebuie să determine dacă probele sunt suficiente pentru ca afacerea să fie

examinată “într-un mod echitabil și imparțial” de către o instanță judecătorească (*Glinski contra McIver, Appeal Cases* 1962, p. 726).

81. Dacă colaboratorul poliției nu are suficiente elemente pentru a învinovăți, el trebuie să elibereze persoana arestată cu sau fără cauțiune. Dacă totuși el are motive rezonabile de a crede că detenția bănuțului este necesară pentru a acumula sau păstra probele infracțiunii pentru care acesta a fost arestat sau pentru a obține un interogatoriu, el poate autoriza prelungirea arestului (articolul 37 paragraf 2 al legii din 1984).

4. Modele de acte care constituie o infracțiune

82. Atunci cînd ajunge să instituie urmărirea penală asupra unei persoane, colaboratorul de poliție poate ține cont de elementele pe care le relevă un anumit tip de infracțiune. Totodată, în cauza *D.P.P. contra Appeal Cases* 1991, vol. 2, p. 447, Camera lorzilor a afirmat că admisibilitatea unei asemenea probe trebuie să fie determinată de gradul forței sale probante. *Lordul Chancellor, Lord Mackay*, declară:

“(...) principala caracteristică a unei probe este ca aceasta să aibă o forță probantă suficientă pentru a lăsa să se admită că acuzațiile de crimă aduse împotriva unei persoane sunt fundamentate, chiar dacă ele sunt prejudiciabile pentru că tind să demonstreze că reținutul este vinovat pentru o altă crimă (...). Odată ce principiul determinării forței probante a probei este admis, varietatea infinită a circumstanțelor față de care apare întrebarea demonstrează că nu există o modalitate uniformă pentru atingerea acestui rezultat. Momentul de a ști dacă aspectul prejudiciabil trebuie să cedeze în fața forței probante este, de fiecare dată, o problemă dintre faptă și grad.” (p. 460)

Apoi continuă:

“Atunci cînd rămîne să fie determinată identitatea autorului crimei sau delictului și cînd în acest scop o astfel de probă este importantă, ea trebuie numaidcît să fie susținută prin unul din elementele descrise în argumentare, semnătură sau orice alte specimene. A transpune această exigență asupra altor situații în care este necesară mai degrabă determinarea faptului dacă o crimă a fost comisă, decît a faptului cine a săvîrșit-o, înseamnă a restrînge aplicarea principiului într-un mod inutil și necorespunzător.” (p. 462).

5. Eliberarea pe cauțiune

83. Articolul 38 al legii din 1984 prevede că, atunci cînd o persoană arestată este acuzată de o infracțiune, colaboratorul poliției trebuie să o elibereze, cu sau fără cauțiune, cu excepția cazurilor în care numele sau adresa acesteia nu pot fi determinate cu certitudine, cînd această măsură se impune pentru securitatea proprie a bănuțului, cînd acesta trebuie să fie împiedicat în aducerea unei atingeri fizice în privința altei persoane sau unor bunuri, sau cînd există riscul ca acesta să nu se înfățișeze în fața justiției.

84. Dacă colaboratorul de poliție decide să nu elibereze învinuitul, în timp de douăzeci și patru de ore de după arestare, acesta trebuie să fie prezentat unei *Magistrates' Court* (Curte de magistrați – n.t.); atunci judecătorul poate decide să mențină arestul sau să elibereze pe cauțiune. În conformitate cu articolul 13 din anexa 1, capitolul 1, din legea nr. 1796 cu privire la eliberarea pe cauțiune (*Bail Act*):

“Inculpatul nu poate să fie eliberat pe cauțiune dacă instanța de judecată consideră că existe motive temeinice pentru a crede că, odată eliberat (condiționat sau nu)

- a) el nu se va mai întoarce la poliție, sau
- b) el va comite o nouă abatere în timpul eliberării sale provizorii, sau
- c) el va exercita presiuni asupra martorilor sau va împiedica în alt mod desfășurarea procesului de justiție în privința sa sau în privința altei persoane.”

În conformitate cu articolul 9 din anexa 1 capitolul 1, pentru a lua o decizie, *Magistrates' Court* trebuie să țină cont de una dintre următoarele considerații, care îi par pertinente:

- “a) natura și gravitatea infracțiunii (...);
- b) personalitatea, antecedentele, mediul social și relațiile pîrîtului;
- c) antecedentele pîrîtului în legătură cu respectarea angajamentelor sale în cadrul unei eliberări provizorii anterioare;
- d) forța probelor în ceea ce privește infracțiunea sau lipsa ei, cu excepția cazului în care este amînată examinarea cauzei pentru scopuri de anchetă sau de raport.”

C. Sănătatea mentală

85. Articolul 136 al legii din 1983 cu privire la sănătatea mentală (*Mental Health Act*) prevede:

“1) În cazul în care un colaborator de poliție descoperă, într-o încăpere deschisă sau publică, o persoană care îi pare că prezintă dereglări mentale și care are nevoie imediată de îngrijiri sau asistență, el poate să ducă această persoană într-un loc sigur, dacă interesul acestei persoane sau protecția altuia pare să o ceară (...)

2) O persoană plasată într-un loc sigur, în conformitate cu dispozițiile prezentului articol, poate fi ținută astfel cel mult șaptezeci și două de ore, pentru ca să poată fi examinată de către un medic aprobat, să fie interogată de către un funcționar al serviciilor sociale aprobat și pentru ca să fie luate dispozițiile necesare în vederea tratării sau internării ei.”

86. *Magistrates' Court*, la fel ca și *Crown Court* (Curtea Coroanei – n.t.), pot plasa un învinuit într-un spital specializat cu scopul de a-l supune examinării capacităților sale mentale. Articolul 35 paragraful 2 definește astfel învinuitul:

“a) pentru *Crown Court* - orice persoană care este judecată pentru o infracțiune care se pedepsește cu privațiune de libertate sau care a fost transmisă acestei jurisdicții pentru o asemenea infracțiune și care încă nu este obiectul unei hotărîri sau al oricărei alte măsuri în temeiul infracțiunii pentru care a fost adusă în fața justiției;

b) pentru *Magistrates' Court* - orice persoană care este declarată vinovată de către această jurisdicție pentru o infracțiune care se pedepsește cu pedeapsă corecțională prin privațiune de libertate sau orice persoană care este acuzată pentru o astfel de infracțiune, despre care această jurisdicție este convinsă că ea a săvîrșit infracțiunea sau omisiunea care îi este reproșată, sau că ea a subscris la exercitarea de către această jurisdicție a atribuțiilor care sunt recunoscute prin acest articol.”

Dacă aceste condiții sunt îndeplinite, în conformitate cu articolul 35 paragraf 3, instanța de judecată poate trimite inculpatul într-un spital pentru a fi examinat, în cazul în care:

“a) instanța de judecată, în baza raportului în scris sau verbal al medicului aprobat, este convinsă că se poate presupune că reținutul suferă de o boală mentală, de psihopatie, de o gravă alterare a capacităților sale mentale sau de tulburări psihice; și dacă

b) instanța de judecată este de părerea că nu ar fi posibil de purces la examinarea capacităților mentale ale interesatului dacă acesta va fi eliberat provizoriu (...)”

87. *Crown Court* poate plasa învinuitul într-un spital specializat dacă, în baza raportului ambilor medici, este convinsă că acesta este afectat de o boală mentală sau de o alterație gravă a capacităților sale mentale, ale căror natură și grad ordonă această detenție în interesul lui propriu (articolul 36 paragraful 1).

88. Conform articolului 38 paragraful 1, după condamnarea pentru o infracțiune pasibilă de privațiune de libertate, *Crown Court* și *Magistrates' Court* pot să dispună plasarea temporară într-un spital, dacă:

“ (...) în baza raportului scris sau verbal al celor doi medici aprobați, instanța de judecată, în fața căreia sau de către care acuzatul a fost declarat vinovat, este convinsă că

- a) vinovatul suferă de o boală mentală, psihopatie, de o alterare gravă a capacităților sale mentale sau de dereglări psihice; și
- b) se poate presupune că dereglarea mentală este de o așa natură încît să justifice dispunerea spitalizării în speță (...)”

În conformitate cu articolul 37 paragraful 2, *Magistrates' Court* și *Crown Court*, de asemenea, pot permite internarea în spital a unui învinuit, dacă:

” a) în baza raportului scris sau verbal al celor doi medici aprobați, instanța de judecată este convinsă că vinovatul suferă de o boală mentală, psihopatie, de o alterare a gravă a capacităților sale mentale sau de dereglări psihice și că (...)

- i) dereglarea menționată este de o așa natură sau grad încît să justifice spitalizarea vinovatului în scopul tratării medicale, iar, în caz de psihopatie sau de dereglare psihică, că acest tratament este considerat ca susceptibil de a reduce sau de preveni o deteriorare a stării sale (...)

b) prin prisma circumstanțelor în ansamblu, inclusiv natura infracțiunii, personalitatea și antecedentele vinovatului, precum și alte metode posibile de tratament, instanța de judecată consideră că cea mai adecvată măsură constă în emiterea unei dispoziții în sensul acestui articol.”

D. Acțiunile intentate contra poliției pentru greșeală

89. În cauza *Dorset Yacht Co. Ltd contra Home Office (Appeal Cases 1970, p. 1004)*, proprietarii unui iaht căruia i-au fost aduse prejudicii de către niște tineri delincvenți, care au scăpat de sub supravegherea paznicilor unei instituții de reabilitare, au încercat să intenteze o acțiune în justiție contra Ministerului afacerilor interne pentru neglijența supraveghetorilor. Camera lorzilor a conchis că, în acest caz concret, putea fi vorba despre obligația de a avea diligență. Lordul Diplock a declarat:

“Aș susține, deci, că numai persoanele care posedă bunuri în vecinătatea locurilor de detenție și care riscă să fie furate sau dăunate de către deținuții evadați ce vor să fugă de supraveghetorii lor, pot cere ca un gardian al casei de reabilitare să depună eforturi suficiente pentru a evita ca deținuții să scape de sub supravegherea sa.”

90. În cauza *Hill contra Chief Constable of West Yorkshire (Appeal Cases 1989, p. 53)*, mama unei victime a măcelarului din Yorkshire a intentat o acțiune contra poliției, pe care a acuzat-o că și-a neglijat obligația de a face tot posibilul pentru a-l aresta pe ucigaș și a proteja victimele potențiale ale acestuia. Lordul Keith a declarat în fața Camerei lorzilor:

“Neglijența reclamată cu privire la poliție se referă la faptul că ea nu a descoperit identitatea [ucigașului]. Totodată, deoarece nu există o obligație generală de diligență față de orice individ prin care autoritățile responsabile să fie obligate de a împiedica un criminal notoriu să evadeze sau de a-l reține, nu se poate, în mod temeinic, să se ceară de la poliție o obligație similară odată ce este vorba de a identifica și aresta un criminal necunoscut. În acest sens, dra Hill nu putea fi considerată ca fiind în mod deosebit supusă unui anumit risc, doar pentru singurul pretext că era tânără și de sex feminin. Atunci când categoria victimelor potențiale ale unui anumit criminal recidivist este deosebit de largă, evaluarea cantitativă exactă nu contribuie cu nimic, în principiu, la soluționarea problemei în cauză. Orice proprietar este victimă potențială a unui spărgător profesionist, iar orice femeie – victimă a unui violator recidivist. Se poate concluziona că, în pofida posibilității rezonabile ca dra Hill să fie agresată dacă Sutcliffe nu ar fi fost identificat și arestat, în speță nu există nici un element care să aibă același caracter ca și acelea care au permis stabilirea răspunderii Ministrului afacerilor interne în cauza Dorset Yacht. De asemenea, nimic nu indică că ar fi o greșeală în acest caz. Circumstanțele cauzei, deci, nu sunt suficiente pentru a stabili o obligație de diligență a poliției din West Yorkshire față de dra Hill.”

91. Deși a considerat aceste argumente ca fiind suficiente pentru a respinge apelul, Lordul Keith, în baza interesului public, a continuat să obiecteze față de posibilitatea unei acțiuni contra poliției pentru greșeală în exercitarea funcțiilor sale de anchetare și de reprimare a infracțiunilor:

“Posibilitatea de a pune în joc această răspundere ar putea, destul de des, să se dovedească a fi benefică pentru interesul general, deoarece ea ar impune norme mai avansate de diligență în executarea activităților de diferită natură. Cu toate acestea, eu nu cred că acesta se referă și la poliție. Sensul bunului public, care motivează forțele poliției, fără îndoială, nu ar fi consolidat în mod sesizabil prin obligația de a asuma o astfel de responsabilitate, cel puțin, în ceea ce privește exercitarea funcțiilor de anchetare și de reprimare a infracțiunilor. Se întâmplă ca în acest domeniu să fie comise anumite erori, dar, fără îndoială, poliția face tot posibilul pentru a atinge aceste obiective. În anumite cazuri, se poate întâmpla ca, prin impunerea acestei obligații asupra ei, să se ajungă la o realizare ostilă și prejudiciabilă a atribuțiilor sale. Nu este exclus că o asemenea situație poate surveni în cadrul unei anchete. De altfel, ar fi plauzibil de a se aștepta la aceea că, în cazul impunerii acestei responsabilități, va fi mult mai frecventă intentarea acțiunilor contra poliției pe motiv că aceasta a eșuat în capturarea criminalului, pe când ea avea această posibilitate, iar interesul a comis și alte abateri. În timp ce unele din aceste recursuri nu se vor întemeia decât pe o simplă și elementară slăbiciune – spre exemplu, un polițist s-a poticnit și a căzut în timp ce urmărea un hoț, - altele ar putea pune mai profund în discuție metoda generală a investigării de către poliție, după cum este cazul în speță. Desfășurarea unei asemenea anchete implică o multitudine de decizii care trebuie să fie adoptate în materie de tactică și prudență, spre exemplu, tipul cercetărilor care este cel mai potrivit și modul pentru o cea mai bună gestionare a resurselor disponibile. Bineînțeles, o mare parte din aceste opțiuni nu vor fi puse în discuție de către instanțele de judecată, dar totuși o examinare aprofundată a faptelor în speță s-ar putea dovedi utilă pentru a determina dacă acesta a fost într-adevăr cazul. Pregătirea apărării și convocarea martorilor la proces ar presupune importante cheltuieli de timp, eforturi și bani din partea poliției. Aceasta ar avea drept consecință deturnarea poliției, efectivelor și energiei ei, precum și a misiunii ei primordiale: de a lupta contra criminalității. Ar fi redeschise și reexamineate dosarele clasate, nu în vederea atragerii la răspundere a unui criminal, dar, pur și simplu, pentru a verifica dacă ancheta a fost sau nu desfășurată în mod corect.”

92. Lordul Templeman a observat:

“(…) dacă această acțiune este admisibilă, orice cetățean ar putea cere unei instanțe de judecată să examineze activitatea fiecărui polițist. Dacă polițistul se concentrează asupra unei crime, el ar putea fi acuzat că le-a neglijat pe altele. Dacă el nu arestează un suspect care a fost deja condamnat pentru alte încălcări, poliția ar putea fi atrasă la răspundere pentru crimele ulterioare. Amenințarea polițistului cu un proces nu îl va face mai eficient. Obligația de a se apăra în fața justiției, oricare ar fi originea acestei acțiuni, îl va sustrage pe polițist de la exercitarea atribuțiilor sale.

Acest tip de acțiune nu este binevenit și va cauza mai mult rău decât bine.”

93. În *Swinney and another contra Chief Constable of Northumbria (Queen's Bench Reports 1987, p. 464)*, reclamanta a mărturisit confidențial poliției despre identitatea unei persoane implicate în uciderea unui polițist și, totodată, a rugat ca să fie păstrat anonimul ei. Informația a fost contrasemnată, indicând numele reclamantei într-un document care a fost lăsat într-un autovehicul al poliției fără supraveghere, care a fost spart; documentul furat a ajuns în mâinile persoanei implicate, iar reclamanta, amenințată cu serviciul și cu incendierea bunurilor sale, a fost tulburată mental. Plîngerea depusă contra poliției pentru greșeală a fost respinsă în prima instanță, dar a fost acceptată de către judecătorul de la *High Court* (Curtea Supremă – n.t.). Directorul serviciilor de poliție a atacat această decizie, invocând că poliția nu avea nici o obligație de diligență sau, cu titlu subsidiar, că motivele ordinii publice împiedicau urmărirea penală deoarece poliția nu beneficia de o imunitate față de plîngerile legate de activitățile de anchetare și de reprimare a infracțiunilor. Curtea de apel a respins recursul.

În hotărîrea sa, *Lordul Justice Hirst*, făcînd trimitere la cauzele *Dorset Yacht și Hill* (paragrafele 89-92 de mai sus), a declarat că în speță nu putea fi acceptat argumentul unei imunități complete a polițiștilor în exercitarea funcțiilor lor, deoarece existau și alte considerațiuni în legătură cu noțiunea de ordine publică, și anume, necesitatea de a proteja sursele de informare ale poliției și informatorii, pentru a-i încuraja pe aceștia să colaboreze cu ea. În lumina faptelor cauzei, se poate susține că poliția este responsabilă pentru garantarea anonimului reclamantului. Deci, cauza trebuie să fie trimisă spre judecare.

94. Din partea sa, *Lordul Justice Ward* a opinat:

“Între reclamanți și pîrît există o relație specială de proximitate. Proximitatea rezultă, pe de o parte, din faptul că poliția acceptă să garanteze confidențialitatea informației și, pe de altă parte, din aceea că reclamanții se bazează pe această garanție, în absența căreia, informația ar risca să nimerească în mâini rele și să atragă asupra primei reclamante și familiei ei un risc deosebit de prejudiciere de origine criminală sau altă origine, care este mai presus de riscul general pe care fiecare cetățean trebuie să-l înfrunte cu seninătate.

Este echitabil, just și rezonabil ca legea să impună o obligație, în măsura în care nu există nici un motiv imperios de ordin public pentru a exclude urmărirea penală. Pe de o parte, după cum o demonstrează în detaliu cauza *Hill contra Chief Constable* (...), interesul public bineînțeles cere ca poliția să-și poată îndeplini sarcinile cît mai bine posibil și fără să fie împiedicată, nici chiar influențată pur și simplu, de perspectiva unei acțiuni în justiție care ar apărea în privința fiecărei decizii pe care o ia, fiecărei imputerniciri de apreciere pe care o exercită, fiecărui act pe care-l comite sau îl omite în cadrul luptei interminabile pe care o duce pentru anchetarea și reprimarea infracțiunilor. Interesul general superior justifică sacrificiile din partea fiecăruia. Pe de altă parte, este contestabil că lupta contra criminalității depinde, zi de zi, de informațiile furnizate poliției de către cetățeni, deseori, sub riscul crunt de represalii din partea criminalilor și părtașilor lor. Interesul general nu ar putea cere ca oamenii onești să fie obligați să dezvăluie informații poliției fără ca poliția, la rîndul ei, să le asigure securitatea. Ar fi contrar interesului general ca, în exercitarea serviciului public, indivizii să fie nevoiți să

accepte ca în baza legii să își asume un risc, fără ca în răspuns, poliția să ia măsurile de diligență minime necesare pentru a le asigura confidențialitatea (...)”.

95. În alte cauze, poliția a fost considerată responsabilă pentru greșeală sau pentru neîndeplinire a obligațiilor. În cauza *Kirkham contra Chief Constable of Manchester* (*Queen's Bench Reports* 1989, vol. 2, p. 283), Curtea de apel a confirmat constatarea unei răspunderi în baza legii din 1976 cu privire la accidente mortale, deoarece poliția a încarcerat un bărbat, cunoscând tendințele lui suicidale, însă fără a comunica această informație administrației penitenciare. Omul, fiind depresiv, s-a sinucis în timpul detenției sale. Poliția, care era responsabilă pentru el, nu și-a asumat obligația de diligență, ceea ce a atras moartea interesatului.

96. În cauza *Rigby and another contra Chief Constable of Northamptonshire* (*All England Law Reports*, 1985, vol. 2, p. 986), *High Court* a condamnat poliția la plata daunelor-interese pentru greșeală, deoarece aceasta a tras un cartuș de gaze în localurile reclamanților, cu scopul de a-l scoate afară pe un psihopat. Această explozie a atras un risc de incendiu real și serios, care nu este acceptabil decât dacă polițiștii dispun totodată de un material de luptă contra incendiului. În absența unui asemenea material, focul se degajă și se propagă foarte rapid. De asemenea, o greșeală a fost reținută în cauza *Knightley contra Johns and others* (*All England Reports* 1982, vol. 1, p. 301), unde un brigadier de poliție, aflat la fața locului unui accident, a ordonat polițiștilor din subordine să se întoarcă în tunel pe sens opus, fără a închide accesul, ceea ce a cauzat un alt accident.

97. În cauza *R. Contra Dytham* (*Queen's Bench Reports* 1979, vol. 1, p. 722), Curtea de apel a confirmat condamnarea pentru greșeală deliberată în exercitarea funcțiilor sale de către un polițist care, în timpul unui atac ucigător, a stat deoparte fără să intervină lângă un bărbat muribund lângă un club.

PROCEURA ÎN FAȚA COMISIEI

98. Reclamanții au sesizat Comisia la 10 noiembrie 1993, reclamând faptul că nu au fost protejate viețile lui Ali și Ahmet Osman și că nu a fost oprită hărțuiala familiilor acestora. De asemenea, ei reclamă că nu au avut acces la o instanță și nu au dispus de un recurs efectiv de remediere a acestei încălcări. Ei au invocat articolele 2, 6, 8 și 13 ale Convenției.

99. Comisia a admis cererea (nr. 23452/94) la 17 mai 1996. În raportul său din 1 iulie 1997 (articolul 31), ea a formulat opinia conform căreia nu a avut loc încălcarea articolului 2 al Convenției (zece voturi la șapte), că nu a avut loc încălcarea articolului 8 al Convenției (zece voturi la șapte); că nu a avut loc încălcarea articolului 6 paragraf 1 al Convenției (douăsprezece voturi la cinci) și că nici o problemă nu poate fi examinată în mod separat prin prisma articolului 13 al Convenției (douăsprezece voturi la cinci). Textul integral al opiniei ei și trei opinii disidente care o însoțesc sunt anexate la prezenta cauză⁵.

CONCLUZIILE PREZENTATE CURȚII

100. Atît în memoriile lor, cît și în cadrul audierii, reclamanții au susținut că faptele cauzei țin de nerespectarea de către statul pîrît a obligațiilor sale conform

⁵ *Nota greșierului*: pentru motive de ordin practic, acestea nu vor figura decât în versiunea imprimată (*Culegere de hotărîri și decizii* 1998), însă oricine le poate obține de la greșier.

articolelor 2, 6, 8, și 13 ale Convenției. Ei cer Curții să statueze respectiv și să le acorde o reparație echitabilă în baza articolului 50.

În ceea ce privește Guvernul, el a invitat Curtea să statueze nici unul din articolele invocate de către reclamânți nu a fost încălcat.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCAREA RECLAMATĂ A ARTICOLULUI 2 DIN CONVENȚIE

101. Reclamânții afirmă că, prin neadoptarea măsurilor necesare și adecvate pentru protejarea vieții celui de al doilea reclamant și a tatălui lui, dl Ali Osman, contra pericolului real și cunoscut pe care îl reprezenta dl Paget-Lewis, autoritățile nu și-au îndeplinit obligația pozitivă consacrată în articolul 2 din Convenției prevede:

“Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal în cazul în care infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege

(...)”

102. Guvernul susține că faptele cauzei nu fundamentează plîngerile reclamânților și, deci, că articolul 2 nu a fost încălcat. Comisia subscris argumentelor Guvernului.

A. Argumentele părților

1. Reclamânții

103. Reclamânții afirmă că examinarea minuțioasă a evenimentelor care au condus la împușcătura tragică demonstrează că poliția a fost de mai multe ori informată despre aceea că viețile dlor Ali și Ahmet Osman cu adevărat erau în pericol, din cauza amenințării pe care o reprezenta dl Paget-Lewis. Or, în pofida semnelor prezicătoare evidente, poliția nu a întreprins măsurile preventive necesare și adecvate pentru a asigura protecția eficientă a vieților lor în fața riscului. Deși interesatii nu sunt de acord cu normele de diligență enunțate de către Guvern (paragraful 107 de mai sus), ei înaintează ideea că, chiar și în baza acestui criteriu foarte strict, inadaptarea evidentă a reacției poliției în timpul unei perioade de patrusprezece luni trebuie să fie percepută ca o abandonare gravă din partea autorităților a obligației lor de a proteja viața și ca un factor care a contribuit în mod serios la moartea dlui Ali Osman și la rănirea fiului lui.

104. Conform reclamânților, se presupunea că, avînd în vedere contactele sale cu dl Prince, directorul școlii (paragrafele 21 și 27 de mai sus), în luna mai 1987 poliția cunoștea perfect despre personalitatea instabilă, obsesivă și agresivă a dlui Paget-Lewis, care l-a urmărit și fotografiat pe Ahmet Osman, l-a flatat prin dăruirea cadourilor și chiar și-a schimbat propriul patronimic pentru a-l însuși pe cel al adolescentului. Mai mult decât atât, ea era pe deplin informată despre aceea că dl Paget-Lewis era bănuțit în a fi autorul inscripțiilor și al furtului dosarelor școlare. Cu toate acestea, ea nu a luat în serios niciodată aceste semnale prezicătoare, cu toate că trebuia să știe care era viziunea dlui Prince asupra situației, în special, opinia acestuia

conform căreia dl Paget-Lewis suferea de un dezechilibru psihologic (paragraful 26 de mai sus). În pofida existenței indiciilor flagrante care îl implică pe dl Paget-Lewis în furtul dosarelor și înscrierea graffitti-urilor în apropierea școlii (paragrafele 22 și 24 de mai sus), poliția nu a impulsionat ancheta pe marginea acestor întrebări.

Pe lângă aceasta, reclamanții se plîng pentru că, în contextul indiciilor care arătau limpede că viața unui copil vulnerabil era în mod real amenințată de către dl Paget-Lewis, această inerție a poliției a fost sporită prin incapacitatea ei de a înțelege întinderea celor opt agresiuni semnalate între lunile mai și noiembrie 1987 contra domiciliului și bunurilor familiei Osman, care totuși au luat amploare într-o situație care era deja amenințătoare pentru viața interesatilor. Pe scurt, nu a fost întreprins nimic pentru a stabili că dl Paget-Lewis era autorul acestei campanii de hărțuire și intimidare, care punea în pericol securitatea familiei. Abia la 17 decembrie 1987 și peste zece zile după ciocnire (paragraful 38 de mai sus), a fost luată decizia de a-l aresta pe dl Paget-Lewis. Chiar și așa, poliția a gestionat foarte rău situația, oferindu-i interesatului ocazia de a se sustrage de la arestare și de a fugi, apoi a omis să informeze despre aceasta familia Osman și să supravegheze domiciliul ei.

105. Reclamanții subliniază că dl Paget-Lewis a afirmat de trei ori intenția sa de a comite un omor și că fiecare declarație a sa a fost adusă la cunoștința poliției (paragrafele 37, 40 și 46 de mai sus). Totodată, aceasta, din nou, nu a luat în serios probele concludente cu privire la riscul pe care-l reprezenta un individ instabil, obsesiv, deranjat și periculos pentru familia Osman. Faptul că nu a fost păstrată nici o urmă cu privire la vizitele din lunile martie și mai 1987 a poliției la școală sau cu privire la atacurile contra domiciliului și bunurilor familiei ar confirma atitudinea neglijentă și nepăsătoare a autorităților în ceea ce privește anchetarea unei grave amenințări în privința familiei Osman. Aceasta ar explica și faptul că, pentru a împiedica materializarea acestui risc, autoritățile nu au utilizat atribuțiile lor de a-l aresta pe dl Paget-Lewis, bănuind că ar fi autorul inscripțiilor, furtului dosarelor școlare și atacurilor contra casei familiei Osman, de a-l percheziționa la domiciliu în vederea găsirii probelor referitoare la participarea lui la aceste infracțiuni, sau chiar de a-l interna din oficiu într-un spital psihiatric pentru a fi examinat.

106. Pentru motivele expuse, reclamanții concluzionează că, în aceste condiții, autoritățile nu sunt achitate de obligația pozitivă care este pusă în sarcina lor în temeiul articolului 2 al Convenției. Ei susțin, printre altele, că niciodată nu a fost efectuată vreo anchetă oficială efectivă cu privire la carența autorităților în această privință. Acțiunea civilă în responsabilitate pe care ei au intentat-o pentru greșeala poliției a eșuat deoarece prefectul de poliție din Grand Londres a invocat cu succes regula imunității poliției (paragraful 63 de mai sus). În opinia lor, aceasta dă temei pentru o încălcare separată a articolului 2.

2. Guvernul

107. Guvernul nu contestă că articolul 2 al Convenției poate pune în sarcina autorităților unui Stat Parte obligația pozitivă de a acționa în mod preventiv pentru a proteja viața unui individ contra unui pericol care îl vizează. Totodată, el subliniază că această obligație nu poate apărea decât în circumstanțe excepționale, când autoritățile cunosc despre existența unei amenințări reale, directe și imediate pentru viața interesatului și pentru care fapt ea s-a angajat să asigure securitatea. În plus, ar trebui de demonstrat că absența măsurilor preventive din partea lor constituie o greșeală mare sau o omisiune deliberată a obligației lor de a proteja viața. În fine, ar trebui de stabilit, în baza argumentelor solide și convingătoare, că există o legătură de

cauzalitate între omisiunea de a acționa preventiv, care este reproșată autorităților, și faptul că această acțiune, apreciată într-un mod echitabil și realist, ar fi putut împiedica evenimentul în cauză.

108. Avînd în vedere cele expuse, precum și faptele din speță, Guvernul susține că poliția nu putea, la un moment sau altul, să fie în măsură de a-l percepe pe dl Paget-Lewis ca amenințînd, într-un mod real și imediat, viața familiei Osman. De fapt, interesatul niciodată nu i-a amenințat prin cuvinte sau fapte pe Ali sau Ahmet Osman și atât înainte, cît și după arestarea sa, el a negat că ar fi responsabil pentru furtul dosarelor, pentru inscripțiile din jurul școlii și pentru actele de vandalism săvîrșite contra casei și bunurilor familiei. De altfel, după anchetarea pe marginea plîngerilor contra dlui Paget-Lewis, serviciile londoneze de învățămînt ("ILEA") au considerat suficient de a face un avertisment și au permis ca profesorul să continue să predea într-o altă instituție. Faptul că doctorul Ferguson, psihiatrul de la ILEA, a conchis în baza dosarului complet că dl Paget-Lewis era apt să predea (paragraful 29 de mai sus) confirmă că acesta nu manifesta nici un semn evident de boală mentală, care ar putea indica că el reprezintă un pericol real și imediat pentru viața familiei Osman.

109. Conform Guvernului, poliția a avut o atitudine responsabilă la fiecare etapă a derulării anchetei, ținînd cont de ceea ce ea știa și de informațiile de care posedea în acea perioadă. De fapt, la nici un moment, nu au existat elemente suficiente pentru a-l inculpa pe dl Paget-Lewis, bănuît în acte de vandalism, sau pentru a-l percheziționa la domiciliul lui în vederea găsirii probelor. Brigadierul Boardman, care a preluat integral dosarul în luna decembrie 1987, a fost nevoit să admită că, în absența mărturiilor, nici un element nu permitea de a-l incrimina pe dl Paget-Lewis.

110. Guvernul declară că slăbiciune argumentelor reclamanților în fața Curții nu ține numai de aprecierea lor *a posteriori* a acțiunii poliției, dar și de interpretarea lor eronată a anumitor evenimente, care are scopul să sugereze că poliția cunoștea despre pericolul pe care îl reprezenta dl Paget-Lewis pentru familia Osman sau să o acuze de greșeală gravă. În privința ultimului aspect, Guvernul protestează, în special, contra afirmațiilor nefondate ale reclamanților, conform cărora poliția ar fi promis să protejeze familia în baza memorandumului ILEA din 8 decembrie 1987 (paragraful 42 de mai sus) sau că scrisoarea ILEA din 17 decembrie 1987 l-a impulsionat pe dl Paget-Lewis să fugă înainte ca să fie arestat (paragraful 50 de mai sus), sau că poliția nu ar fi păstrat nici o urmă a incidentelor care i-au fost semnalate (paragraful 105 de mai sus). În ceea ce privește această ultimă afirmație, Guvernul subliniază că, în decembrie 1987, brigadierul Boardman a fost foarte bine informat despre totalitatea dosarului (paragraful 109 de ai sus).

3. Comisia

11. În lumina propriilor sale concluzii privind această cauză (paragrafele 67-71 de mai sus), Comisia consideră că nici un element, apreciat rezonabil, nu permitea în acea perioadă să se prevadă cu probabilitate că dl Paget-Lewis se va deda unei agresiuni înarmate contra familiei Osman. Regretînd pe deplin că poliția nu a stabilit sau nu a păstrat notele întrevederilor sale cu direcția școlii, agenții ILEA și interesatul, Comisia nu consideră că această scăpare ar fi împiedicat aprecierea corespunzătoare a riscului îndreptat asupra familiei Osman sau luarea măsurilor eficiente; faptul că nu a fost ordonată nici o măsură de anchetă complementară nu incită la gînduri că ar fi vorba despre o absență gravă a reacției contra amenințării reprezentate de către dl Paget-Lewis, după cum era aceasta percepută la momentul respectiv. Comisia a

concluzionat că circumstanțele nu țin de vreo omisiune fundamentală din partea poliției față de obligația ei de a proteja viața în virtutea legii.

112. În ceea ce privește argumentul reclamantilor conform căruia imposibilitatea lor de a acționa în judecată poliția pentru greșeală ar constitui o încălcare a articolului 2 (paragraful 106 de mai sus), Comisia nu este convinsă că caracterul limitat al excluderii unei obligații de diligență în acțiunile de tip civil de acest gen, intentate contra poliției (paragrafele 90-97 de mai sus), ar atesta o absență de protecție a vieții în dreptul intern al statului pîrît.

B. Aprecierea Curții

1. Cu privire la stabilirea faptelor

113. Curtea notează că faptele din speță nu au fost supuse niciodată unei evaluări independente de către justiția internă. În lumina memoriilor părților și în baza audierilor în fața ei, Comisia a purces la concluzii proprii privind derularea evenimentelor de pînă la momentul atacului armat din 7 martie 1988 a dlui Paget-Lewis contra dlor Ali și Ahmet Osman (paragrafele 67-71 de mai sus). Conform reclamanților, în concluziile sale Comisia a ignorat importanța anumitor evenimente care permiteau de a aprecia ceea ce știa poliția despre gravitatea pericolului pe care îl reprezenta dl Paget-Lewis pentru viața familiei Osman (paragraful 10 de mai sus).

114. Curtea observă că trebuie să fie determinat dacă faptele din speță se referă la omisiune din partea autorităților statului pîrît de a proteja dreptul la viață al lui Ali și Ahmet Osman, cu încălcarea articolului 2 al Convenției. În cadrul examinării acestei chestiuni și ținînd cont în modul corespunzător de rolul pe care l-a conferit Convenția Comisei pentru stabilirea și verificarea faptelor, conform practicii sale obișnuite, Curtea va studia problemele care apar în lumina elementelor furnizate de reclamanți și Guvern sau, după necesitate, achiziționate de către ea din oficiu (a se vedea hotărârile Irlanda contra Regatului Unit din 18 ianuarie 1978, seria A nr. 25, p. 64, paragraf 160, și McCann și alții contra Regatului Unit din 27 septembrie 1995, seria A nr. 324, p. 51, paragraf 173).

2. Cu privire la reclamarea nerespectării de către autorități a obligației lor de a proteja dreptul la viață al lui Ali și Ahmed Osman

115. Curtea notează că prima frază a articolului 2 paragraful 1 constrînge statul nu doar să se abțină de la provocarea morții în mod voluntar și ilegal, dar și să ia măsurile necesare pentru protecția vieții persoanelor care sunt sub jurisdicția sa (hotărîrea L.C.B. contra Regatului Unit din 9 iunie 1998, *Culegere de hotărîri și decizii* 1998-III, p. 1403, paragraf 36). Nimeni nu contestă că obligația statului în această privință merge mai departe de obligația primordială de a asigura dreptul la viață prin crearea unei legislații penale concrete, care să condamne comiterea atentatelor asupra persoanei și care să se bazeze pe un mecanism de aplicare conceput pentru a preveni, reprima și sancționa încălcările. De asemenea, părțile acceptă că, în anumite circumstanțe bine definite, articolul 2 din Convenție poate pune în sarcina autorităților obligația pozitivă de a lua măsuri preventive de ordin practic pentru a proteja individul a cărui viață este amenințată prin acțiunile criminale ale altuia. Părțile nu sunt de acord în ceea ce privește întinderea acestei obligații.

116. În opinia Curții și fără a pierde din vedere dificultățile cu care se confruntă poliția în exercitarea funcțiilor sale în societățile contemporane și imprevizibilitatea comportamentului uman sau alegerea operațională care urmează să fie făcută în baza priorităților și resurselor, această obligație trebuie interpretată într-un mod care să nu impună autorităților o povară insuportabilă sau excesivă. De aceea, orice amenințare prezumată contra vieții nu obligă autoritățile să adopte, în virtutea Convenției, măsuri concrete pentru a preveni realizarea ei. O altă considerație relevantă constă în necesitatea de a supraveghea ca poliția să își exercite atribuția de suprimare și prevenire a criminalității cu respectarea deplină a căilor legale și altor garanții care limitează, în mod legitim, întinderea actelor de investigație penală și de transmitere justiției a delincvenților, printre care sunt și garanțiile stipulate în articolele 5 și 8 ale Convenției.

În ceea ce privește plîngerea potrivit căreia autoritățile nu au respectat obligația lor pozitivă de a proteja dreptul la viață în cadrul angajamentului lor de a preveni și reprimă atentatele contra persoanei (paragraful 115 de mai sus), Curtea consideră că urmează să se convingă dacă autoritățile menționate cunoșteau sau trebuiau să cunoască la acel moment despre faptul că viața unuia sau mai multor indivizi era amenințată în mod real și imediat prin actele criminale ale unui terț și dacă acestea, în limitele competenței lor, nu au luat măsurile care într-adevăr ar fi înlăturat acest risc. Curtea nu acceptă teza Guvernului, conform căreia faptul neperceperii acestui risc de moarte în circumstanțe cunoscute la acea perioadă și neadoptării măsurilor preventive pentru a împiedica concretizarea riscului ar echivala cu o greșeală gravă sau nerespectare deliberată a obligației de a proteja viața (paragraful 107 de mai sus). De fapt, un criteriu la fel de riguros ar fi incompatibil cu exigențele articolului 1 din Convenție și cu obligația statelor contractante în baza acestui articol de a asigura protecția concretă și efectivă a drepturilor și libertăților consacrate prin acest instrument, inclusiv în articolul 2 (a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărîrea McCann și alții, citată mai sus, p. 45, paragraf 146). Pentru Curte și avînd în vedere natura dreptului protejat în acest articol, esențial pentru economia Convenției, este suficient ca reclamantul să demonstreze că autoritățile nu au depus toate eforturile care în mod firesc erau de așteptat din partea lor cu scopul de a împiedica materializarea unui risc concret și imediat pentru viață, despre care ele cunoșteau sau trebuiau să cunoască. Aici este vorba despre o problemă a cărui răspuns depinde de ansamblul circumstanțelor cauzei în discuție.

Din aceste considerente, Curtea va examina circumstanțele particulare ale cauzei.

117. Ca și Comisia, Curtea observă probabilitatea firească ca, în timpul a cinci reuniuni care au avut loc între 3 martie și 4 mai 1987 (paragrafele 21 și 27 de mai sus), poliția să fi fost informată despre îngrijorările școlii cu privire la atașamentul nesănătos al dlui Paget-Lewis pentru Ahmet Osman, mai ales că decizia dlui Prince de a preveni poliția în primul rînd era motivată prin acuzațiile aduse de către dna Green contra dlui Paget-Lewis și prin reacțiile de răspuns care au urmat după aceasta la școală. Pentru același motiv, se poate admite, în mod rezonabil, că poliția a fost avertizată cu privire la toate problemele conexe apărute înainte de 4 mai 1987, inclusiv despre incidentul cu inscripțiile, furtul dosarelor școlare și schimbarea numelui dlui Paget-Lewis.

Reclamantii susțin că, în acea perioadă, poliția trebuia să își dea seama despre necesitatea de a ancheta mai departe asupra pretinsei participări a lui Paget-Lewis în realizarea inscripțiilor și în furtul dosarelor sau de a exercita o supraveghere mai intensă asupra acestuia: de fapt, ea cunoștea caracterul obsesiv al comportamentului

ultimului față de Ahmet Osman și manifestările acestui comportament. Din partea sa, Curtea nu este convinsă că ignorarea poliției la acel moment poate fi invocată prin prisma articolului 2, având în vedere ceea ce știa ultima în acea perioadă. Deși atașamentul profesorului pentru elevul său ar fi putut să fie foarte blamat din punct de vedere profesional, nimic niciodată nu i-a făcut pe polițiștii care au venit la școală să creadă că dl Paget-Lewis punea în pericol integritatea sexuală a adolescentului și, cu atât mai mult, viața lui. În plus, numai dl Perkins, directorul adjunct, a ajuns la concluzia că dl Paget-Lewis era autorul inscripțiilor și furtului dosarelor. Totodată, fiind interogat de către dl Perkins, dl Paget-Lewis a negat orice implicare a sa în această privință și nimic nu permitea de a-i imputa unul dintre aceste două incidente. Prin urmare, la această etapă, aprecierea situației de către poliție și decizia acesteia de a trata cauza ca pe chestiune internă a școlii nu poate fi considerată ca nerezonabilă.

Ca și Comisia (paragraful 68 de mai sus), Curtea nu este convinsă nici dacă memoriile și notele interne redactate de către responsabilii de la ILEA între 14 aprilie și 8 mai 1987 sunt o reflectare fidelă a concluziilor de la întrevederile dlui Prince cu polițiștii (paragraful 28 de mai sus).

118. Reclamanții acordă o importanță deosebită stării mentale a dlui Paget-Lewis și, în special, riscului că acesta putea deveni violent și putea îndrepta această violență contra lui Ahmet Osman. Totodată, trebuie de notat că interesatul a continuat să țină lecții în instituție pînă în luna iunie 1987. Doctorul Ferguson, care l-a examinat de trei ori, era convins că acesta nu era bolnav mental. La 7 august 1987, profesorul a primit permisiunea de a-și relua activitatea, dar în afara Homerton House (paragraful 35 de mai sus). Este foarte puțin probabil că decizia de a-l reintegra pe dl Paget-Lewis în funcțiile sale de profesor ar fi fost adoptată dacă se putea crede la acel moment că există măcar cel mai mic risc ca el să constituie un pericol pentru securitatea tinerilor care i-au fost încredințați. În special, reclamanții critică evaluarea psihiatrică efectuată de către doctorul Ferguson care, totuși, se bazează pe trei întrevederi distincte cu dl Paget-Lewis. Or, dacă un psihiatru profesional a avut impresia că profesorul nu prezenta la acel moment vreun semn de boală mentală sau de înclinație spre violență, nu era firesc de a aștepta din partea poliției ca ea să interpreteze faptele și gesturile dlui Paget-Lewis, după cum erau semnalate de către școală, ca ale unui bolnav mental sau ale unui individ foarte periculos.

119. Pentru a aprecia gradul de informare pe care-l avea poliția în acea perioadă, Curtea a examinat îndeaproape și șirul de acte de vandalism comise contra domiciliului și bunurilor familiei Osman între mai și noiembrie 1987 (paragrafele 30, 36 și 37 de mai sus). Ea relevă, în primul rînd, că nici unul din aceste incidente nu poate fi calificat ca amenințînd viața și, în al doilea rînd, că nici un element nu permite de a le atribui dlui Paget-Lewis. Acesta a fost și punctul de vedere al brigadierului Boardman în raportul pe care l-a elaborat pe marginea cauzei la mijlocul lunii decembrie 1987, după ce interogase familiile Green și Osman, vizitase școala și studiasе dosarul (paragrafele 42-45 de mai sus). Exhaustivitatea acestui raport și evaluarea situației întocmite de către brigadier, care era informat despre toate acuzațiile aduse contra dlui Paget-Lewis, oferă temei pentru a crede că, deși reclamanții au dreptate atunci cînd reproșează că poliția nu a păstrat urmele actelor de vandalism care i-au fost semnalate și ale întrevederilor cu responsabilii de la școală și de la ILEA, nu se poate afirma că această omisiune ar fi împiedicat-o să înțeleagă mai devreme că o amenințare reală era îndreptată asupra vieții familiei Osman sau că comportamentul irațional al dlui Paget-Lewis ascundea o intenție ucigătoare. În această privință, Curtea observă că, deși în fine adoptată, decizia de a-l aresta pe dl Paget-Lewis nu era fondată pe o înțelegere concretă a riscului pentru viața familiei

Osman, dar pe participarea prezumată a interesatului în infracțiuni penale minore (paragraful 49 de mai sus).

120. De asemenea, Curtea a examinat atent forța argumentării reclamanților, conform căreia dl Paget-Lewis de trei ori a informat poliția, direct sau indirect, despre intențiile sale ucigătoare (paragraful 105 de mai sus). Totuși, se pare că nu este rezonabil de a considera aceste afirmații ca indicând că familia Osman era ținta acestor intimidări și că poliția era astfel informată. În special, reclamanții se referă la amenințarea de “a face un fel de Hungerford”, pe care dl Paget-Lewis a răspîndit-o în cadrul întrevederii din 15 decembrie 1987 cu responsabilii de la ILEA (paragraful 46 de mai sus). Guvernul contestă că aceste cuvinte au fost pronunțate cu această ocazie dar, chiar și examinându-le în cel mai favorabil sens pentru reclamanți, este mult mai probabil ca ele să fi fost adresate dlui Perkins, pe care dl Paget-Lewis îl considera ca fiind primul responsabil pentru plecarea sa forțată din Homerton House. În plus, circumstanța că dl Paget-Lewis a replicat conducătorului automobilului pe care l-a ciocnit la 7 decembrie 1987 că el era pe cale de a comite un act teribil (paragrafele 38 și 40 de mai sus) nu putea, în acea perioadă, în mod firesc să fie considerată ca fiind o aluzie indirectă la un atac planificat contra vieții familiei Osman. De asemenea, în această privință, Curtea trebuie să acorde importanță faptului că, chiar dacă dl Paget-Lewis a ciocnit în mod deliberat automobilul, după cum s-a pretins, este foarte puțin probabil ca acest act de ostilitate să fi fost dirijat contra lui Leslie Green, pasager al autovehiculului. Cu atât mai mult, reclamanții nu au înaintat argumente care să poată adăuga pondere declarației dlui Paget-Lewis, conform căreia el a zis agentului de poliție Adams că va comite un act de nebunie criminală (paragraful 37 de mai sus). În orice caz, la fel ca și pentru alte amenințări voalate, această amenințare nu poate în mod rezonabil să fie interpretată ca o amenințare pentru viața familiei Osman.

121. În opinia Curții, reclamanții nu au reușit să indice momentul decisiv în cadrul derulării evenimentelor care au condus la împușcătura tragică, de la care care se poate considera că poliția știa sau trebuia să știe că viața familiei Osman era amenințată de către dl Paget-Lewis în mod real și imediat. Reclamanții au menționat corect o serie de ocazii care au fost ratate, dar care ar fi permis poliției să neutralizeze riscul prezentat de către dl Paget-Lewis, spre exemplu, perchiziționarea la domiciliul acestuia pentru a găsi elementele susceptibile să demonstreze o legătură între el și incidentul cu inscripțiile sau internarea lui în baza legii din 1983 cu privire la sănătatea mentală, sau efectuarea unor măsuri de anchetă mai active după dispariția acestuia. Totuși, nu se poate spune că aceste măsuri ar fi neapărat condus în cele din urmă la acest rezultat și nici că o instanță de judecată internă ar fi condamnat interesatul sau ar fi ordonat internarea lui într-un spital psihiatric în baza probelor furnizate. După cum a fost indicat anterior (paragraful 116 de mai sus), poliția trebuie să își îndeplinească funcțiile într-un mod compatibil cu drepturile și libertățile individului. În circumstanțele speței, ea nu poate fi criticată pentru că a acordat pondere prezumției de nevinovăție sau pentru că nu a utilizat atribuția sa de a aresta, perchiziționa și de a confisca, ținând cont de fundamentarea punctului său de vedere, conform căruia ea nu putea exercita aceste atribuții nefiind atins gradul de suspiciune necesar la anumite momente sau conform căruia nici o acțiune din partea sa nu ar fi produs rezultate concrete.

122. Pentru motivele expuse mai sus, Curtea conchide că, în speță, articolul 2 din Convenție nu a fost încălcat.

3. Cu privire la reclamarea încălcării de către autorități a obligației lor procedurale în temeiul articolului 2

123. Curtea consideră că însăși natura plîngerii reclamantilor în acest temei (paragraful 106 de mai sus) se bazează pe imposibilitatea lor de a avea acces la instanțele de judecată sau la orice alt recurs care să le permită de a obține examinarea independentă a atitudinii poliției față de riscul pe care îl reprezenta dl Paget-Lewis pentru viața familiei Osman. Astfel, ea consideră oportun de a examina această cerere în contextul celor pe care reclamantii le-au depus în baza articolelor 6 și 13 ale Convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărîrea McCann și alții citată mai sus, p. 48, paragraful 160).

II. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCAREA RECLAMATĂ A ARTICOLULUI 8 DIN CONVENȚIE

124. Reclamantii susțin, în primul rînd, că nestoparea de către poliție a campaniei de hărțuire, vandalism și vanități desfășurate de către dl Paget-Lewis contra bunurilor și familiei lor și, în al doilea rînd și în mod special, neîmpiedicarea rănirii celui de al doilea reclamant, implică o încălcare a articolului 8 din Convenție, care prevede:

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decît în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altuia”

125. Reclamantii au mărturisit că ei nu puteau spera să obțină o acțiune în civil pentru a-l împiedica pe dl Paget-Lewis să intimideze familia și bunurile lor; ei susțin că o asemenea cerere ar fi fost zadarnică, că ei nu ar fi putut niciodată să demonstreze în fața instanței de judecată că dl Paget-Lewis era autorul actelor de vandalism, deoarece poliția nu a întreprins niciodată vreo măsură pentru a ancheta incidentele care i-au fost, totuși, semnalate.

În cadrul audierii, ei au indicat Curții că principala lor plîngere în temeiul articolului 8 se referea la faptul că poliția nu a asigurat securitatea personală a celui de-al doilea reclamant, problemă pe care Comisia nu a examinat-o. În opinia lor, chiar admitînd că era imposibil pentru poliția să facă pronosticuri referitor la aceea dacă dl Paget-Lewis va aduce o atingere quasi-fatală asupra vieții lui Ahmet Osman, riscul că acesta putea să cauzeze un rău adolescentului era, totuși, previzibil. Potrivit lor, acest element este suficient pentru a atrage la răspundere autoritățile în virtutea articolului 8.

126. În ceea ce privește plîngerile reclamantilor care denunță o carență a autorităților ce nu au protejat domiciliul și bunurile lor contra atentatelor imputate dlui Paget-Lewis, Comisia consideră că articolul 8 nu a fost încălcat, deoarece, în viziunea ei, interesații ar fi putut încerca să obțină o ordonanță contra dlui Paget-Lewis.

Referitor la plîngerea conform căreia poliția nu a protejat integritatea fizică a celui de-al doilea reclamant, delegatul Comisiei a comunicat Curții în cadrul audierii despre faptul că Comisia a abordat această problemă. Din considerentele care au condus-o la concluzia că nu a fost încălcat articolul 2, ea nu a considerat necesară nici acceptarea plîngerii în temeiul articolului 8.

127. Guvernul se alătură Comisiei în privința acestor două momente.

128. Curtea amintește că faptul dacă poliția cunoștea sau trebuia să cunoască în acea perioadă despre pericolul real și imediat pe care-l prezenta dl Paget-Lewis pentru viața lui Ahmed Osman nu a fost stabilit și că reacția poliției la evenimentele care s-au desfășurat era una firească, avînd în vedere circumstanțele, și nu era incompatibilă cu obligația de a proteja dreptul la viață care revine autorităților în baza articolului 2 din Convenție. În opinia Curții, această constatare conduce, totodată, la concluzia că nu a avut loc o omisiune a obligației pozitive inerente articolului 8 din Convenție - de a proteja integritatea fizică a celui de-al doilea reclamant.

129. În ceea ce privește teza reclamanților conform căreia poliția ar fi omis să ancheteze agresiunile contra domiciliului și bunurilor lor pentru a opri campania de hărțuire a familie Osman, Curtea reiterează că poliția considera că nu dispune de nici un element care să-l implice pe dl Paget-Lewis și că, din această cauză, nu putea fi adusă nici o acuzare împotriva lui. În această privință, trebuie notat că ultimul a fost interogat de către agentul de poliție Adams în luna noiembrie 1987, însă a negat orice răspundere. Brigadierul Boardman, de asemenea, a confirmat în raportul său că nici o probă nu permitea de a-l urmări în justiție pe dl Paget-Lewis (paragraful 45 de mai sus). În baza noilor evoluții ale cauzei, la 17 decembrie 1987, s-a încercat, de fapt, de a-l aresta și interoga pe dl Paget-Lewis, bănuit pentru deteriorarea bunurilor, în special, pentru actele de vandalism comise contra domiciliului și bunurilor reclamanților (paragraful 49 de mai sus). Totuși, această tentativă a eșuat.

130. În consecință, Curtea concluzionează că faptele din speță nu denotă o nerespectare a obligației pozitive care revine autorităților în baza articolului 8 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCAREA RECLAMATĂ A ARTICOLULUI 6 PARAGRAFUL 1 DIN CONVENȚIE

131. Reclamanții se plîng că respingerea pentru motive de ordine publică de către Curtea de apel a acțiunii lor depuse împotriva poliției pentru greșeală echivalează cu restrîngerea dreptului lor de acces la o instanță, cu încălcarea articolului 6 paragraful 1 din Convenție, care prevede:

“Orice persoană are dreptul la judecarea (...) cauzei sale de către o instanță (...), care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”

132. Comisia acceptă argumentele reclamanților la acest subiect. În schimb, Guvernul pretinde că ei nu pot invoca articolul 6 paragraful 1 și susțin, cu titlu subsidiar, că această dispoziție nu a fost încălcată în speță.

A. Aplicarea articolului 6 paragraful 1

133. Guvernul afirmă că reclamanții nu pot utiliza la nivel național nici un drept material pentru a urmări poliția pe motiv că ea nu l-a împiedicat pe dl Paget-Lewis să tragă focul mortal asupra dlui Ali Osman și să-l rănească grav pe al doilea reclamant. El explică că, nu este suficient de a face proba relației de proximitate între părți și a celei de previzibilitate a daunei pentru a determina dacă poliția într-un anumit context are sau nu o obligație de diligență față de un reclamant; mai este nevoie ca o asemenea obligație să fie cerută din partea poliției, dacă este echitabil, just și rezonabil. Curtea de apel a răspuns negativ la această ultimă întrebare, fiind convinsă că nici o altă considerație de ordine publică nu va putea conduce la o concluzie diferită. În consecință, deoarece prezența unui component esențial al

obligației de diligență în dreptul intern nu a fost stabilită, reclamanții nu au nici un drept material pentru a cere ca articolul 6 paragraful 1 să fie aplicat în privința lor. Orice altă concluzie ar conduce la crearea inadmisibilă a unui drept substanțial de către Convenție, pe când, în realitate, în dreptul intern al statului pîrît nu ar exista nici unul.

134. Ca răspuns, reclamanții afirmă că Curtea de apel a admis argumentul lor conform căruia exista o relație deosebită de proximitate între ei și poliție, din momentul în care ultima a aflat despre campania de vanități dusă de către dl Paget-Lewis contra familiei Osman și care amenința, îndeosebi, viața celui de-al doilea reclamant. Ei susțin că, deși ei stabiliseră prezența tuturor elementelor constitutive ale obligației de diligență, Curtea de apel a fost forțată prin jurisprudența precedentă să aplice teoria imunității poliției, elaborată de către Curtea lorzilor în cauza Hill (paragraful 90 de mai sus), pentru a radia cererea lor de pe rol. Conform lor, această teorie nu este unul din componentele esențiale ale obligației de diligență, după cum pretinde Guvernul, ci un motiv autonom și distinct pentru a respinge o acțiune pentru greșeală, îndeosebi, cu scopul ca efectivul poliției să nu fie deturnat din funcțiile sale ordinare sau ca acesta să nu le exercite într-un mod defensiv sau exagerat de prudent.

135. Comisia este de acord cu reclamanții în ceea ce privește aplicabilitatea articolului 6 paragraful 1. Ea consideră că cererea lor contra poliției este în mod justificat întemeiată pe un drept care exista în dreptul intern, și anume - acțiunea în responsabilitate pentru greșeală. În cauza Hill, Camera lorzilor a restrîns acest drept pentru motive de ordine publică, cu scopul de a acorda poliției o imunitate contra urmăririlor civile pentru actele și omisiunile sale în cadrul funcțiilor de anchetare și reprimare a infracțiunilor. Or, în speță, această imunitate a creat un obstacol pentru acțiunea civilă intentată de către reclamanți, împiedicîndu-i să obțină o decizie judiciară în fond privind litigiul lor contra poliției.

136. Curtea mai amintește că articolul 6 paragraful 1 garantează fiecăruia dreptul de a comunica unei instanțe toate plîngerile sale referitoare la drepturile și obligațiile cu caracter civil pe care le are. Prin urmare, reiese că “dreptul la instanță”, dintre care și dreptul de acces, adică dreptul de a sesiza o instanță în materie civilă, nu constituie decît un aspect (hotărîrea Golder contra Regatului Unit din 21 februarie 1975, seria A nr. 18, p. 18, paragraf 36).

137. Curtea, referindu-se la acest principiu fundamental, relevă că guvernul pîrît contestă aplicabilitatea articolului 6 paragraful 1 asupra plîngerii reclamanților. El pretinde că interesații nu beneficiază de nici un drept material la nivel intern, deoarece Curtea de apel, prin aplicarea normei de imunitate stabilită de Camera lorzilor în cauza Hill (paragraful 65 de mai sus), a respins acțiunea lor civilă contra poliției pentru lipsa temeiului juridic.

138. Curtea observă că *common law*-ul (dreptul comun – n.t.) statului pîrît demult acordă unui reclamant dreptul de a înainta o cerere în instanța de judecată pentru greșeală împotriva unui reclamat și de a o invita să constate că faptele cauzei țin de o nerespectare a obligației de diligență al celui de-al doilea față de primul, nerespectare care a cauzat acestuia o daună. Investigările instanței naționale vizează să determine dacă elementele constitutive ale obligației de diligență sunt reunite: previzibilitatea daunei, existența unei relații de proximitate între părți și momentul de a ști dacă este echitabil, just și rezonabil să fie impusă o astfel de obligație în împrejurarea dată (paragrafele 94 și 133 de mai sus).

Trebuie subliniat că acest ultim criteriu, pe care se bazează Guvernul pentru a motiva că reclamanții nu au nici un drept material la nivel intern, nu se aplică numai acțiunilor civile intentate contra poliției pentru greșeală prezumată în funcțiile ei de

anchetare și reprimare a infracțiunilor, dar a mai fost luat în considerație și aplicat și în alte domenii de activitate. În cauza Hill, Camera lorzilor a declarat pentru prima dată că acest criteriu poate fi invocat pentru a degaja responsabilitatea poliției în cadrul anchetării și reprimării infracțiunilor (paragrafele 90-92 de mai sus). Chiar dacă argumentarea reclamanților ar fi exprimată în termeni care să sugereze că norma contestată apare ca o imunitate absolută în acțiunile pentru greșeală intentate contra poliției în contextul cauzei, Curtea acceptă teza Guvernului, conform căreia acest principiu nu condamnă la eșec din start și în mod automat urmărirea civilă de acest gen, dar, în general, permite instanței naționale să determine, în deplină cunoștință de cauză, în baza argumentelor care-i sunt prezentate, dacă norma trebuie să se aplice sau nu într-un caz concret. În speță, Guvernul face trimitere la jurisprudența internă pertinentă (paragraful 94 de mai sus).

139. Urmare celor expuse, în opinia Curții, se poate considera că reclamanții beneficiau de un drept, derivat din dreptul de responsabilitate pentru greșeală, de a obține o decizie cu privire la admisibilitatea și temeinicia unei cereri în judecată, conform căreia, între ei și poliție exista o relație de proximitate, dauna cauzată era previzibilă și, în aceste condiții, era echitabil, just și rezonabil de a nu aplica norma de imunitate elaborată în cauza Hill. În opinia Curții, revendicarea acestui drept de către reclamanți este suficientă în sine pentru a permite aplicarea articolului 6 paragraful 1 din Convenție.

140. Din considerentele expuse mai sus, Curtea conchide că articolul 6 paragraful 1 este aplicabil. Rămîne a se determina dacă restricția impusă exercitării acestui drept a fost legitimă.

B. Examinarea articolului 6 paragraful 1

141. Conform reclamanților, argumentele de ordine publică invocate de către Camera lorzilor în cauza Hill pentru susținerea normei cu privire la imunitatea poliției și pe care Guvernul își fundamentează apărarea sa nu sunt suportabile. De fapt, argumentul conform căruia faptul de a expune poliția la dosare intentate împotriva ei pentru greșeală ar conduce la deturnarea considerabilă a efectivelor ei de la rolul lor în reprimarea infracțiunilor este incompatibil cu faptul că imunitatea se limitează la acțiunile pentru greșeală comise în exercitarea atribuțiilor de anchetare și reprimare, dar nu se extinde asupra cauzelor de agresiune sau de închidere arbitrară, care ar putea, la fel, să fie categorisite ca deturnînd poliția.

În ceea ce privește teza potrivit căreia amenințarea cu o acțiune în responsabilitate pentru greșeală ar conduce la o exercitare defensivă sau excesiv de prudentă a funcțiilor polițienești, reclamanții susțin că această obiecție nu a fost niciodată invocată pentru a ascunde de acțiuni în responsabilitate pentru greșeală alte servicii publice vitale, precum ar fi serviciile spitalelor, ambulanțelor și pompierilor. De asemenea, ei contestă validitatea argumentului conform căruia o acțiune intentată împotriva poliției pentru greșeală ar avea ca efect nedorit redeschiderea anchetelor clasate, cu scopul de a verifica dacă ele au fost desfășurate în mod corect. În opinia lor, dacă o anchetă pătată prin neglijență s-a soldat cu moartea unei persoane, pe cînd aceasta putea fi evitată, atunci sunt prezente motivele convingătoare pentru a reexamina comportamentul poliției. În plus, reclamanții mai susțin că faptul de a impune poliției o responsabilitate pentru greșeală atunci cînd este vorba despre atribuțiile ei de căutare și de reprimare a infracțiunilor ar contribui la dezvoltarea normelor care sunt aplicabile poliției, în special, în cadrul activității lor de protecție a dreptului la viață.

142. Cu titlu subsidiar, reclamanții afirmă că, chiar dacă imunitatea poate fi considerată ca urmărind unul sau mai multe obiective legitime, aplicarea ei este contrară principiului de proporționalitate. În această privință, ei accentuează că imunitatea este totală și, deci, nu face diferență între cauzele ale căror fond este solid de cele în care fondul este slab. Or, în speță, unde este vorba de a proteja un copil și dreptul la viață și în care prejudiciul cauzat este grav, imperativele de ordine publică nu pot exonera poliția de răspunderea sa. Mai mult ca atât, combinarea efectelor criteriilor stricte de proximitate și de previzibilitate constituie o barieră suficientă pentru a împiedica cauzele ce nu pot fi apărute să ajungă pînă la audiere și pentru a limita răspunderea doar la cazurile în care pierderile grave au la originea lor greșeli grave ale poliției.

143. Guvernul ripostează că norma de exonerare, care a oprit acțiunea civilă a reclamanților, urmărea unul sau mai multe din scopurile legitime enunțate de către Camera lorzilor în cauza Hill, deoarece ea viza, în special, să evite o exercitare defensivă a funcțiilor poliției și o deturnare a efectivelor acesteia (paragraful 91 de mai sus). În opinia sa, miezul rațiunii Camerei lorzilor exprimate în cauza Hill constă în ideea potrivit căreia impunerea acestei obligații de diligență într-un asemenea context ar fi putut atrage un risc real de subminare a operațiunilor poliției, de care trebuie să beneficieze populația în sens larg.

144. De altfel, această normă constituie un răspuns proporționat pentru atingerea acestor obiective și se încadrează în marja de apreciere a statului. Guvernul subliniază că această excludere nu este o exonerare generală de răspundere, ci o limitare, care este orientată cu grijă și rigurozitate și care nu se aplică decît față de atribuțiile de investigare și reprimare a infracțiunilor, și chiar și atunci, nu în toate cazurile (paragraful 93 de mai sus). De asemenea, Curtea de apel a considerat și ea în speță că nu există nici o altă considerație de ordine publică care să fie susceptibilă de a conduce la examinarea interesului general, conform căruia nu ar fi just, echitabil și rezonabil de a impune o obligație de diligență asupra poliției.

145. Pe lîngă aceasta, pentru a demonstra proporționalitatea restrîngerii dreptului reclamanților de a cita în justiție poliția, Guvernul subliniază că aceștia ar fi putut intenta o acțiune civilă contra dlui Paget-Lewis. În rest, ei au încercat să-l urmeze pe dl Ferguson, apoi au abandonat acest proiect. În ambele cazuri, ei au avut acces deplin la instanțe.

146. Comisia admite că norma contestată poate fi considerată ca vizînd scopurile legitime indicate de către Guvern (paragraful 143 de mai sus). Totodată, ea este de acord cu substanța argumentelor înaintate de către reclamanți contra justificării de către Guvern a aplicării acestei norme (paragrafele 141 și 142 de mai sus). În special, ea notează că interesele afirmă că corespund componentei “relație de proximitate” din obligația de diligență, contrar reclamantei din cauza Hill. În același timp, punerea în joc a normei de imunitate i-a privat de posibilitatea de a stabili în cadrul unei proceduri contradictorii faptele care au generat plîngerile lor, deoarece această normă nu distinge neglijența cu consecințe considerabile de cea cu repercusiuni catastrofale, după cum este în cazul de față.

147. Curtea amintește că articolul 6 paragraful 1 consacră “dreptul la o instanță”, în care dreptul la acces, adică dreptul de a sesiza instanța în materie civilă, nu constituie decît un aspect.

Oricum, acest drept nu este absolut: el este supus limitărilor, admise în mod implicit, deoarece el cere, prin însăși natura sa, o reglementare din partea statului. În materie, statele contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere. Totuși, în ultima instanță, Curții îi revine să statueze asupra respectării exigențelor Convenției;

ea trebuie să se convingă că limitările fixate nu restrâng accesul oferit persoanei într-un astfel de mod sau sub un astfel de aspect încât dreptul să fie încălcat în substanța lui. În plus, o asemenea limitare nu este compatibilă cu exigențele articolului 6 paragraful 1 de orientare spre un scop legitim și de existență a proporționalității între mijloacele folosite și scopul vizat (a se vedea, recent, hotărârea *Tinnely & Sons Ltd și alții și McElduff și alții* contra Regatului Unit din 10 iulie 1998, *Culegere* 1998-IV, p. 1660. Paragraf 72).

148. În acest context, Curtea relevă că cererea reclamantilor nu a ajuns niciodată pînă la un proces în sensul că nu a ieșit la nici o decizie, nici de fond, nici asupra faptelor care au întemeiat-o. Curtea de apel a decis să radieze cererea în cadrul unei proceduri incidente introduse de către prefectul de poliție din Grand Londres și, pentru necesitățile procedurii, a prezumat exactitatea faptelor expuse în cerea inițială. Plîngerea reclamantilor a fost respinsă, deoarece nimerea exact în cîmpul de aplicare a normei formulate de către Camera lorzilor în cauza Hill.

149. Motivele care, în cauza Hill, au condus Curtea lorzilor să enunțe această normă pentru a proteja poliția contra acțiunilor în responsabilitate pentru greșeală într-un astfel de context, reflectă ideea că interesele societății în ansamblul ei vor fi mai bine asigurate de către un serviciu de poliție a cărui eficiență și eficacitate în lupta contra criminalității nu sunt în mod constant reevaluate prin riscul de a-și vedea angajată răspunderea civilă pentru deciziile sale tactice și operaționale.

150. Chiar dacă ea poate admite legitimitatea scopului unei astfel de norme în raport cu Convenția – de a păstra eficacitatea serviciului de poliție și, deci, de a apăra ordinea și de a preveni infracțiunile penale, totuși, în timp ce se va pronunța asupra proporționalității, Curtea trebuie să acorde o atenție deosebită întinderii normei menționate, în special, aplicării sale în spațiu. Deși Guvernul a negat caracterul absolut al normei de exonerare de răspundere (paragraful 144 de mai sus) și faptul că aplicarea ei ar putea ceda în fața unor altor considerații de ordine publică, Curtea crede că, în speță, Curtea de apel a ținut cont de mijloacele de apărare inatacabile pe care le oferă această normă poliției și de faptul că este imposibil de a ridica imunitatea de care beneficia poliția în cadrul procedurilor civile referitoare la actele și omisiunile ei în funcțiile de anchetare și reprimare a infracțiunilor.

151. Curtea va observa că această modalitate de aplicare a normei, fără a căuta mai profund existența considerațiilor de interes general concurente, nu servește decît la acordarea unei imunități generale poliției pentru actele și omisiunile ei în exercitarea funcțiilor sale de anchetare și reprimare a infracțiunilor și constituie o restricție nejustificată a dreptului unui reclamant de a obține o decizie cu privire la temeinicia plîngerii sale contra poliției în cauzele care o merită.

În opinia Curții, o instanță de judecată internă trebuie să examineze existența și alte considerațiuni de interes general, care pledează contra aplicării acestei norme. În caz contrar, nu este făcută nici o distincție între gradul greșelii și prejudiciul cauzat, precum și nici o dare de seamă cu privire la temeinicia unei cauze concrete. Trebuie de remarcat că în speță, *Lordul Justice McCowan* (paragraful 64 de mai sus) s-a lăsat convins de faptul că reclamantii, contrar *drei Hill*, au îndeplinit criteriul de proximitate, condiție de bază care prin ea înseși este suficient de rigidă pentru a restrînge considerabil numărul dosarelor intentate pentru greșeală contra poliției ce ar putea ajunge pînă la inițierea unui proces. Mai mult decît atît, în speță, reclamantii invocă absența protecției vieții unui copil, care ar fi putut rezulta dintr-o serie de acte și omisiuni ce constituie o greșeală gravă în raport cu actele minore de incompetență. De asemenea, ei pretind că poliția s-a angajat să asigure securitatea. În fine, dauna suferită este de o natură gravă.

152. Pentru Curte, acestea sunt considerații care merită o examinare în fond și care nu pot fi, în mod automat, îndepărtate prin aplicarea unei norme care ar echivala cu acordarea unei imunități poliției. În speță, Curtea nu este convinsă că argumentul Guvernului, conform căruia această normă, după cum este ea interpretată de instanțele interne, nu abilitază în mod automat poliția cu o imunitate.

153. Cu atât mai mult, Curtea nu este sigură că reclamanții dispuneau de soluții alternative pentru a obține repararea, după cum susține Guvernul (paragraful 145 de mai sus). În opinia sa, aplicarea acestor mijloace nu ar putea atenua pierderea dreptului interesaților de a angaja contra poliției o urmărire pentru greșeală și de a valorifica justetea reclamațiilor lor. Nici o acțiune contra dlui Paget-Lewis sau contra doctorului Ferguson, psihiatru la ILEA, nu le-ar fi permis să obțină răspunsurile la problemele esențiale în legătură cu acțiunea lor, și anume, motivele pentru care poliția nu a întreprins mai devreme niște măsuri pentru a-l împiedica pe dl Paget-Lewis să înfăptuiască o răzbunare mortală contra dlor Ali și Ahmet Osman. Indiferent de faptul dacă reclamanții ar fi reușit sau nu să convingă instanța de judecată internă cu privire la faptul că poliția a comis o greșeală în cazul dat, ei aveau dreptul la aceea ca poliția să explice acțiunile și omisiunile sale în cursul unei proceduri contradictorii.

154. Din aceste motive, Curtea consideră că aplicarea normei de exonerare de răspundere în speță a constituit o restricție neproporționată a dreptului reclamanților de acces la instanță. Prin urmare, articolul 6 paragraful 1 din Convenție a fost încălcat.

IV. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCAREA RECLAMATĂ A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI

155. Reclamanții susțin că nici un recurs efectiv nu le-a permis să obțină o decizie cu privire la plîngerea lor potrivit căreia autoritățile nu au făcut tot ce trebuiau să facă în virtutea articolului 2 pentru a proteja viața lui Ali și Ahmet Osman. Ei invocă articolul 13 din Convenție, care prevede:

„Orice persoană, ale căror drepturi și libertăți recunoscute în (...) Convenție au fost încălcate, are dreptul de acces la un recurs efectiv în fața unei instanțe naționale, chiar dacă încălcarea a fost comisă de către persoane care au acționat în exercitarea funcțiilor lor oficiale.”

156. Interesații susțin că unicul mecanism eficient în circumstanțele speței pentru a incumba autorităților neglijența lor față de obligația pozitivă în temeiul articolului 2 din Convenție consta în depunerea unei acțiuni în responsabilitate pentru greșeală contra poliției. Or, acceptarea de către Curtea de apel a mijlocului de apărare prin imunitatea poliției, pe care l-a invocat prefectul de poliție din Grand Londres, și radierea cererii lor inițiale au împiedicat realizarea acestui recurs.

157. Comisia consideră că nu există nici o problemă distinctă în temeiul articolului 13, avînd în vedere constatarea de către ea a încălcării articolului 6 paragraful 1 din Convenție. Guvernul a invitat Curtea să adopte acest punct de vedere în ipoteza în care ea va conchide asupra nerespectării articolului 6 paragraful 1.

158. Curtea subscrie la opinia Comisiei cu privire la acest capăt de acuzare, avînd în vedere propria sa concluzie conform căreia drepturile reclamanților garantate în articolul 6 paragraful 1 au fost încălcate. În această privință, ea amintește că exigențele din articolul 13 sunt mai puțin stricte decît cele din articolul 6 și, astfel, sunt absorbite de către ultimele (a se vedea, referitor la cele din urmă, hotărîrea Tinnelly și alții citată mai sus, pp. 1662-1663, paragraf 77).

V. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 50 DIN CONVENȚIE

159. Reclamanții solicită o justă satisfacție pe baza articolului 50 din Convenție, care prevede:

“Dacă hotărîrea Curții declară că o decizie luată sau o măsură dispusă de o autoritate judiciară sau orice altă autoritate a unei părți contractante este în întregime sau parțial în opoziție cu obligațiile ce decurg din (...) Convenție și dacă dreptul intern al acelei părți nu permite decît o înlăturare incompletă a consecințelor acestei decizii sau ale acestei măsuri, prin hotărîrea Curții se acordă, dacă este cazul, părții lezate o reparație echitabilă”.

A. Daunele materiale și morale

160 În memoriu, reclamanții au cerut Curții despăgubiri pentru pierderile materiale și morale care le-au fost cauzate, calculate în baza ratelor de indemnizare care li s-ar fi convenit din partea instanțelor de judecată naționale dacă ei ar fi fost autorizați să persiste în cererea lor și ar fi cîștigat cauza.

161. În observațiile lor adiționale, primite de către grefier la 9 iunie 1998, ei au furnizat estimările detaliate a sumelor pe acre fiecare dintre ei putea spera să le obțină prin recurs în reparare în fața unei instanțe interne. Totodată, ei indică că acestea nu sunt niște repere pentru Curte și că ei se vor încrede estimării pe care aceasta o va da proporțiilor reparației echitabile, în conformitate cu principiile pe care le-a stabilit.

162. În principal, Guvernul preconizează să respingă cererile detaliate ale reclamanților pe motiv de întîrziere și, în orice caz, pe motivul nefondării acestora și exagerării evidente. Cu titlu subsidiar, el consideră că o constatare a încălcării unui sau altui articol din Convenție invocat de către reclamanți ar constitui în sine o reparație echitabilă suficientă.

163. Delegatul Comisiei nu a formulat observații cu privire la acest aspect al problemei articolului 50.

164. Curtea relevă că evaluarea sa în privința a ceea ce poate spera un reclamant să obțină ca satisfacție echitabilă este efectuată în conformitate cu principiile elaborate de jurisprudența sa în baza articolului 50, dar nu prin referire la principiile sau baremurile de evaluare ale instanțelor interne. Reclamanții acceptă aceasta (paragraful 161 de mai sus). Prin urmare, Curtea nu consideră necesar să răspundă la obiecțiile Guvernului referitoare la admisibilitatea observațiilor adiționale ale interesaților.

În orice caz, Curtea nu ar specula cu privire la rezultatul unei cereri interne care ar fi survenit dacă cererea reclamanților nu ar fi fost radiată. Totuși, ea consideră că acestora le-a fost refuzată posibilitatea de a obține o decizie cu privire la temeinicia acțiunii lor de daune-interese contra poliției. Statuînd în echitate, ea alocă fiecăruia dintre ei suma de 10 000 lire sterline (GBP).

B. Costuri și cheltuieli

165. Reclamanții cer o sumă totală de 46 976,78 GBP cu titlu de costuri și cheltuieli pentru procedurile în fața instituțiilor Convenției. Ei prezintă lista detaliată a numărului de avocați care au lucrat asupra dosarului, a taxelor facturate pentru o oră,

a caracterului lucrului realizat, precum și a cheltuielilor. Ei au primit asistență judiciară de la Consiliul Europei.

166. Guvernul consideră, în special, că datele prezentate de către reclamanți demonstrează că orele petrecute cu privire la dosar de către *solicitors* și consilierii juridici sunt duble față de timpul pe care l-a acordat acestuia consiliul. De aceea, el consideră că este oportun de a reduce cheltuielile. El sugerează că suma de 27 216,43 GBP ar fi mult mai rezonabilă în aceste condiții, sub rezerva alocărilor care au fost efectuate de către Consiliul Europei cu titlul de asistență judiciară și raportării proporționale la numărul de constatări ale încălcărilor articolelor invocate.

167. Delegatul Comisiei nu a făcut observații nici asupra acestei părți a cererii în baza articolului 50.

168. Avînd în vedere precizările furnizate de către reclamanți, faptul că plîngerile reclamanților în temeiul articolelor 2 și 8 nu au fost recunoscute ca întemeiate, precum și considerațiile de echitate, Curtea alocă interesaților suma de 30 000 GBP, plus taxa pe valoare adăugată care, eventual, s-ar aplica acestei sume și minus 28 514 de franci care au fost deja transferați de către Consiliul Europei pentru asistență judiciară.

C. Dobînda

169. Potrivit informațiilor deținute de Curtea, la data adoptării acestei hotărîri, dobînda aplicabilă în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord este de 7,5% pe an.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Hotărăște*, cu șaptesprezece voturi la trei, că articolul 2 din Convenție nu a fost încălcat;
2. *Hotărăște*, cu șaptesprezece voturi la trei, că articolul 8 din Convenție nu a fost încălcat;
3. *Hotărăște*, în unanimitate, că articolul 6 paragraful 1 din Convenție este aplicabil în speță și a fost încălcat;
4. *Hotărăște*, cu nouăsprezece voturi la unu, că nu este necesar să examineze plîngerea reclamanților în temeiul articolului 13 din Convenție;
5. *Hotărăște*, în unanimitate,
 - a) Plata de către statul pîrît, în termen de trei luni, a cîte 10 000 (zece mii) lire sterline fiecărui dintre reclamanți cu titlu de despăgubire pentru pierderea posibilităților;
 - b) Plata de către statul către reclamanți, în termen de trei luni, a sumei de 30 000 (treizeci mii) lire sterline pentru costuri și cheltuieli plus taxa pe valoare adăugată care, eventual, s-ar aplica acestei sume, minus 28 514 (douăzeci și opt mii cinci sute paisprezece) franci convertiți în lire sterline la rata aplicabilă la data pronunțării prezentei hotărîri;

6. *Respinge*, cu nouăsprezece voturi la unu, restul cererilor pentru justă satisfacție.

Redactată în franceză și engleză și pronunțată în ședința publică din 28 octombrie 1998 la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg.

Semnat : Rudolf BERHARDT
Președinte

Semnat : Herbert PETZOLD
Grefier

În conformitate cu articolele 51 paragraful 2 din Convenție și 53 paragraful 2 din Regulamentul A, se anexează următoarele opinii separate:

- opinia concurentă a dlui Foighel;
- opinia concurentă a dlui Sir John Freeland;
- opinia concurentă a dlui Jamberk;
- opinia parțial divergentă și parțial concurentă a dlui De Meyer, susținută de dnii Lopez Rocha și Casadevall;
- opinia parțial divergentă și parțial concurentă a dlui Lopez Rocha.

Parafat : R.B.

Parafat : H.P.

OPINIA CONCURRENTĂ A DLUI JUDECĂTOR FOIGHEL

(Traducere)

Eu împărtășesc concluzia majorității cu privire la lipsa în speță a unei încălcări a articolului 2 din Convenție.

De asemenea, cred că articolul 6 paragraful 1 a fost încălcat datorită incidenței disproporționate pe care a avut-o limitarea dreptului de acces la un tribunal, care este garantat reclamantilor prin această dispoziție (paragraful 154 al hotărîrii). Totodată, în ceea ce privește problema prealabilă cu privire la *aplicabilitatea* articolului 6 paragraf 1, eu m-am bazat pe un alt argument decît cel urmat de Curte.

În primul rînd, în ceea ce privește dacă dispoziția internă care a făcut fără succes acțiunea civilă a reclamantilor ține de fond sau de procedură, Convenția abilitază reclamantii în dreptul intern, mai întîi de toate și în mod deosebit, să înainteze o plîngere în fața unei instanțe de judecată, pentru ca ea să decidă asupra acestui subiect. Faptul că cererea reclamantilor nu a putut să fie examinată nu elimină dreptul pe care li-l garantează articolul 6 paragraf 1 al Convenției. În opinia mea, ceea ce este determinant pentru aplicabilitatea acestei prevederi în circumstanțele date este faptul că interesații aveau dreptul să ajungă la examinarea plîngerilor referitoare la protecția dreptului lor la viață, care li se cuvenea din partea poliției, cerere care nu putea dintr-o dată să acționeze pentru a lipsi de substanță. În opinia mea, ceea ce a considerat Curtea de apel prin aplicarea normei deduse din cauza Hill, și anume că ea nu avea nici un motiv pentru a acționa sau, potrivit formulării Guvernului, nici un drept concret pentru a urmări în justiție poliția, nu este relevant pentru aplicarea articolului 6 paragraful 1. Această decizie nu se referă la problema aplicabilității.

Bineînțeles, pînă în prezent, Curtea a interpretat termenul “drepturi cu caracter civil”, care figurează în articolul 6 paragraful 1, ca cuprinzînd drepturile fixate de dreptul intern. Totuși, aceasta nu exclude, cred eu, și alte drepturi, a căror existență nu provoacă nici un dubiu. Nu ar fi potrivit să se pronunțe cu privire la caracterul fundamental al dreptului unui reclamant de a sesiza o instanță cu o acțiune civilă, întemeindu-se exclusiv pe considerațiile dreptului intern în ceea ce privește problema de a ști dacă un asemenea drept există într-un context dat. În această privință, reamintesc că Curtea a subliniat, cu diferite ocazii, că este suficient ca reclamantul să demonstreze că se poate spune, pe o cale de apărare cel puțin, că dreptul în cauză este recunoscut în dreptul intern (a se vedea, în special, hotărîrea Fayed contra Regatului Unit din 21 septembrie 1994, seria A nr. 294-B, p. 49, paragraf 65); în fine, Curtea este aceea care trebuie în ultima instanță, în cadrul exercitării competențelor sale de control și în baza criteriilor stabilite de către Convenție, să se pronunțe asupra faptului dacă reclamantul a demonstrat că era într-adevăr așa. De asemenea, notez că, în jurisprudența sa, Curtea înțelege condiția conform căreia, pentru ca să intre în joc articolul 6 paragraful 1, trebuie să existe o contestație privind un drept cu caracter civil, care să acopere litigiile referitoare nu doar la conținutul unui drept, dar și la *existența însăși* a acestuia în dreptul intern (hotărîrea Ashingdane contra Regatului Unit din 28 mai 1985, seria A nr. 93, p. 24, paragraf 55).

Mai mult ca atît, iar aceasta este și mai important, dreptul intern al statelor contractante trebuie să asigure beneficierea de drepturile și libertățile consacrate în Convenție și în Protocoalele sale (articolul 1 al Convenției). Printre acestea este și dreptul la viață. În cauză, reclamantii contau pe o acțiune în responsabilitate intentată împotriva poliției pentru a stabili că drepturile lor la viață au fost încălcate prin ignoranța culpabilă a poliției, care nu a împiedicat tragedia a căror victime sunt ei. Eu

cred că acest drept, care decurge din Convenție, le deschide, prin urmare, dreptul la protecție în temeiul articolului 6 paragraful 1.

Din aceste considerente, eu am concluzionat privind aplicabilitatea în speță a articolului 6 paragraful 1.

OPINIE CONCURENTĂ A LUI Sir John FREELAND, JUDECĂTOR

(Traducere)

1. Aș vrea să completez motivele indicate în hotărîre pentru a concluziona asupra unei încălcări a articolului 6 paragraful 1 cu o scurtă explicație a votului meu în acest sens.

2. Eu am votat astfel din cauza modalității în care norma de exonerare de răspundere pentru motive de ordine publică, enunțată de către Camera lorzilor în cauza *Hill contra Chief Constable of West Yorkshire* (paragrafele 90-92 din hotărîre), a determinat în speță împiedicarea revendicărilor reclamantilor în cadrul acțiunii lor intentate contra poliției pentru greșeală. Eu admit, precum o face paragraful 150 din hotărîre, că exonerarea are un scop legitim în sensul Convenției; de asemenea, admit că, în alte cauze, este posibil de a o aplica proporțional acestui scop. Pentru mine, dificultatea apare, în special, din faptul că, în speță, norma a fost invocată pentru a conferi cumva poliției o exonerare generală de răspundere pentru greșeală în cadrul exercitării funcțiilor sale de anchetare și de reprimare a infracțiunilor, în vederea excluderii prin aceasta a oricărei examinări de către instanță a argumentelor care ar putea imprima o altă direcție.

3. În această privință, prezenta cauză marchează un contrast clar față de ultima dintre cele care au fost examinată de către Curtea de apel, și anume, *Swinney and another contra Chief Constable of Northumbria Police Force* (paragrafele 93 și 94 din hotărîre): judecătorul a ținut cont de existența posibilă a altor considerații compensatorii de ordine publică, în special, avînd în vedere circumstanțele, necesitatea de a păstra sursele de informare, de a proteja informatorii și a de a încuraja manifestarea lor. De asemenea, Curtea de apel, în baza faptelor invocate în acea hotărîre, a considerat că poate fi apărută ideea că poliția și-a asumat într-un mod spontan o răspundere (argument care este analogic celui ce a fost avansat de către reclamantii în speță).

4. Totodată, observ că, în cauza Hill, reclamanta a pierdut procesul din două motive, fiecare dintre care era suficient pentru a o face să renunțe – mai întîi, lipsa proximității necesare, apoi – excepția de ordine publică. Totodată, în speță, judecătorul McCowan, cu care a fost de acord judecătorul Simon Brown, a exprimat opinia că reclamantii puteau invoca în mod valabil existența unei legături foarte strînse de proximitate, care echivala cu o relație specială (al treilea judecător, Beldam, a preferat să nu exprime o opinie la această etapă); iar Curtea de apel a radiat în cele din urmă dosarul angajat contra poliției pentru unicul motiv de excepție de ordine publică.

5. Ponderea astfel dată excepției în această cauză, precum și întinderea vastă și aplicarea exclusivă care i-au fost conferite, în ochii mei, au fost combinate pentru a produce o restrîngere disproporționată a dreptului reclamantilor de acces la o instanță. În consecință, sunt de acord cu concluzia enunțată în paragraful 154 al hotărîrii. În opinia mea, utilizarea în asemenea fel a excepției ajunge să mînuiască mijlocul într-un mod inoportun și brutal, pentru a elimina cererile care țin de drepturile omului, după cum este în cauza din speță.

OPINIA CONCURENTĂ A DLUI JUDECĂTOR JAMBREK

(Traducere)

1. Eu subscriu la concluzia unanimă a Curții cu privire la articolului 6 paragraful 1 din Convenție la plîngerile reclamanților și la motivele indicate în hotărîre pentru susținerea acestei concluzii.

2. În același timp, după părerea mea, o interpretare a expresiei “drepturi și obligații cu caracter civil” mai largă decît cea aplicată de Curte, atît în speță, cît și în jurisprudența sa generală, doar ar obliga Curtea să fie convinsă de existența unui drept la nivel intern – în cauză, un drept derivat din responsabilitatea generală pentru greșeală sau pentru obligația de diligență care se cuvine reclamanților din partea poliției. Singura condiție pentru ca Curtea să recunoască caracterul “civil” al unui asemenea drept, garantînd prin aceasta unui reclamant dreptul de acces la o instanță națională, consacrat prin articolul 6 paragraf 1, ar fi ca respectivul drept să fie recunoscut în ordinea juridică internă ca un drept individual, care ține de sfera libertății generale a persoanei. Din această perspectivă, dreptul fiecăruia la un proces echitabil în fața unei instanțe ar proteja, totodată, persoana și în relațiile sale cu autoritățile statului.

3. Dacă Curtea ar fi luat ca bază această interpretare a expresiei “drepturi cu caracter civil”, nu ar fi fost necesar să examineze dacă norma de imunitate impusă asupra exercitării dreptului a funcționat în speță într-un mod absolut sau a permis instanțelor interne să purceadă la aprecierea dedusă din momentul de a ști dacă trebuie de autorizat ca o cauză să ajungă pînă la examinarea în fond în fața unei jurisdicții interne pentru ca reclamantul să aibă acces la un tribunal (paragraful 138 din hotărîre). Nici nu ar fi fost necesar ca Curtea să stabilească dacă reclamanții puteau să pretindă, în mod justificat, că, în aceste condiții, era echitabil, just și rezonabil de a nu aplica norma de imunitate schițată în cauza Hill (paragraful 139 din hotărîre).

4. Reflecțiile mele au fost explicate prin opiniile disidente ale dlor Melchior și Frowein în decizia Comisiei Europene a Drepturilor Omului pe cauza Benthem (raport elaborat în temeiul articolului 31 la 8 octombrie 1983), precum și prin capitolul judecătorului van Dijk intitulat “*Interpretarea “drepturilor și obligațiilor civile” de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului – un alt pas care să fie efectuat*” – editori Franz Mascher și Herbert Petzold, *Protecția Drepturilor Omului: dimensiunea europeană – Compilația în cinstea lui Gerard J. Wiarda*, Cologne, Carl Heymanns Verlag KG, 1988, pp. 131-143.

5. În cauza Sporrang și Lönnroth contra Suediei (hotărîre din 23 septembrie 1982, seria A nr. 52), Curtea a conchis că, deoarece cauza reclamanților nu a putut să fie audiată de către o instanță care beneficia de plenitudinea jurisdicției, a avut loc încălcarea articolului 6 paragraf 1 al Convenției (p. 31, paragraf 87). În hotărîrea sa Golder contra Regatului Unit (21 februarie 1975, seria A nr. 18), ea a mai subliniat (p. 17, paragraf 35) că garanțiile consacrate prin articolul 6 paragraf 1 al Convenției putea fi reduse la neant de către legislatorul intern, dacă dreptul de acces la o instanță nu ar fi fost considerat ca implicit în această prevedere:

“(…) un stat contractant ar putea, fără a-l încălca, să suprimă jurisdicțiile sale sau să sustragă din competența lor reglementarea anumitor categorii de litigii cu caracter civil, pentru a le încredința organelor subordonate guvernului.”

Or, situația pe care o descriu faptele speței sunt aproape de îngrijorările Curții exprimate în acest citat.

6. Prin urmare, sunt de acord și cu judecata adusă de către dl judecător van Dijk, conform căruia, dacă Curtea ar face acest pas și, în consecință, nu ar mai limita semnificația expresiei “drepturi și obligații cu caracter civil” la “drepturile și obligațiile cu caracter privat”, securitatea și previzibilitatea jurisprudenței sale ar fi consolidate. Mai mult decât atât, dacă prin “drepturi și obligații cu caracter civil” s-ar înțelege “toate drepturile care sunt drepturi individuale în ordinea juridică internă și care reies din domeniul libertății generale a persoanei” (a se vedea *supra* opinia disidentă a dlui Melchior și dlui Frowein în cauza Benthem), jurisprudența Curții ar fi mult mai conformă obiectului și scopului articolului 6 și Convenției în general, în sensul respectării condiției de supremație a dreptului după cum este interpretat de Curte, spre exemplu, în cauza Klass și alții contra Germaniei (hotărâre din 6 septembrie 1978, seria A nr. 28), în care ea a statuat (pp. 25-26, paragraful 55):

“Ea implică, printre altele, ca o ingerință a executivului în drepturile unui individ să fie supusă unui control eficient care trebuie să fie asigurat, în mod normal, cel puțin, în ultimă instanță, de puterea judecătorească, deoarece ea oferă cele mai bune garanții de independență, imparțialitate și procedura regulată.”

OPINIA PARȚIAL DIVERGENTĂ ȘI PARȚIAL CONCURENTĂ A DLUI
JUDECĂTOR DE MEYER, SUSȚINUTĂ DE DNII JUDECĂTORI LOPES
ROCHA ȘI CASADEVALL

(Traducere)

În această tristă cauză, totul indică că, timp de mai multe luni începînd cu 7 martie 1988, autoritățile statului pîrît erau la curent despre comportamentul ciudat și îngrijorător al dlui Paget-Lewis. Atît ILEA⁶, cît și poliția⁷, cunoșteau, cel puțin din primăvara anului 1987⁸, că acesta era obsedat de Ahmet Osman. Ele știau că acesta hărțuia familiile Osman și Green⁹, amenințîndu-le tot mai mult și mai mult, precum și pe dl Perkins¹⁰. Ele știau deja că a fost cauzat un rău¹¹. Din decembrie 1987, ele nu mai putea să aibă dubii, puteau să urmeze și alte fapte, mult mai grave¹².

⁶ Conducerea școlii Homerton House a remarcat din 1986 „atașamentul” dlui Paget-Lewis față de Ahmet Osman (memoriul Guvernului, paragraful 1.5) și a aflat, în ianuarie 1987, că el îl hărțuia pe Leslie Green (*ibidem*, paragraf 1.7). Ea luat în serios aceste fapte (raportul Comisiei, paragraful 96b) și, în martie 1987, a efectuat o anchetă la acest subiect. Scrisoarea din 1 mai 1987 a dlui Prince către dna May (anexa A la memoriul reclamantului, nr. 4, p. 17) indică că responsabilii de la ILEA știau despre această problemă înainte de mai 1987.

⁷ Dl Prince s-a întîlnit cu agentul Williams la 3, 9, 13 și 17 martie 1987 (a se vedea extrasele din agenda sa, anexa A la memoriul reclamantului, nr. 1, pp. 1-10). Guvernul recunoaște că, „fără îndoială”, cu aceste ocazii, agentul Williams a fost pus la curent despre substanța problemelor” (memoriul Guvernului, paragraful 1.13).

⁸ Raportul Comisiei, paragraf 96 a)-b)

⁹ *Ibidem*, paragrafele 20-25

¹⁰ Incidentul cu inscripțiile, furtul dosarelor și schimbarea numelui au avut loc în perioada martie-aprilie 1987 (*ibidem*, paragrafele 27, 28, 29 și 96 c). Apoi, în mai și noiembrie 1987, au urmat „actele de vandalism” contra domiciliului și automobilului familiei Osman, despre care „fiecare [era] convins că el (...) era autorul” (*ibidem*, paragrafele 32, 33, 37, 39 și 96d), memoriul Guvernului, paragraf 1.42 și darea de seamă a brigadierului Boardman din 16 decembrie 1987, anexa D la memoriul Guvernului, p. 5, paragraf 18), precum și contra familiei Green (anexa A la memoriul reclamantului, nr. 7, pp. 24-26, și anexa B la memoriul Guvernului, pp. 37-38) din 7 decembrie 1987, ciocnirea furgonetei în care se afla Leslie Green și declarația dlui Paget-Lewis adresată dlui Prince, conform căreia, „peste cîteva luni”, el va „fi închis pe viață” (raportul Comisiei, paragrafele 41 și 96 e), anexa A la memoriul reclamantului, *loc. cit.*, și anexa B la memoriul Guvernului, pp. 41-42) din 15 decembrie 1987, afirmația dlui Paget-Lewis din timpul întrevederii cu dl David și dna May cum că el „nu avea intenția de a face un „masacru ca la Hungerford”, dar că „el se va duce să îl vadă pe Perkins la el acasă” (raportul Comisiei, paragrafele 47 și 96 f) și anexa A la memoriul reclamantului, nr. 8, pp. 27-29), dispariția sa de la școală din 18 decembrie 1987 (raportul Comisie, paragrafele 53 și 96 g), rătăcirile sale și implicarea în „mai multe accidente” în perioada ianuarie-martie 1988 (*ibidem*, paragraful 58) și, în fine, la 1, 4 și 5 martie 1988, prezența sa mascată în apropierea domiciliului reclamanților (*ibidem*, paragrafele 60 și 96 j). Toate acestea fapte erau cunoscute de către poliție înainte de 7 martie 1988.

¹¹ Raportul Comisiei, paragrafele 32-33, 37, 39 și 41. A se vedea, de asemenea, declarația dnei Green făcută brigadierului Boardman la 9 decembrie 1987 (anexa B la memoriul Guvernului, pp. 37-38).

¹² Raportul Comisiei, paragraful 47. A se vedea nota ILEA din 15 decembrie 1987 (anexa A la memoriul reclamantului, nr. 8, pp. 27-29), care descrie întrevederea dlui Paget-Lewis cu dna May și dl David. Potrivit acestui document, dl Paget-Lewis s-ar fi exprimat astfel: El are o dispoziție suicidală (...) Totul nu este decît o simfonie, a cărui ultim acord trebuie jucat (...) El este plin de datorii și obligat să vîndă toate bunurile sale (...) Nick Perkins este cauza tuturor relelor sale și a zis că acesta are devierii sexuale (...) El nu are de gînd să facă „un Hungerford” în această școală, dar va merge să-l vadă pe Perkins la el acasă”. Nota mai adaogă că aceste informații au fost comunicate poliției. A se vedea, de asemenea, declarația dlui Prince făcută brigadierului Boardman la 22 decembrie 1987 (anexa B la memoriul Guvernului, pp. 41-42), conform căreia dl Paget-Lewis ar fi spus, imediat după accidentul din 9 decembrie 1987: „Mie nu imi pasă deloc de aceasta, deoarece, peste cîteva luni, voi fi închis pe viață”. După împușcătura, el a amintit, într-o expunere colectată de către brigadierul Boardman la 8 martie 1988, că el a atenționat anterior poliția (pe agentul Adams) „că [el] risc[a] să comită un act de

Totuși, ele nu au făcut aproape nimic pentru a înlătura pericolul iminent și pentru a proteja interesele¹³.

Ele trebuiau, înainte să fie prea târziu, să-l preia pe dl Paget-Lewis pentru a-l îngriji corespunzător. În loc de aceasta, ele au lăsat lucrurile să meargă de la sine pînă s-a terminat cu aceea că au fost omorîte două persoane și rănite altele două.

În timpul arestării sale, dl Paget-Lewis a întrebat el însuși polițiștii de ce nu l-au oprit înainte ca el să facă ceea ce a făcut și a amintit că el a dat toate semnalele preventive¹⁴. El avea dreptate.

Prin urmare, eu consider că, neglijînd ceea ce trebuiau să facă¹⁵, autoritățile statului pîrît au încălcat dreptul reclamanților la viață, precum și dreptul lor la respectarea vieții private și de familie.

La aceasta se mai adaugă, bineînțeles, încălcarea dreptului lor de acces la justiție, deoarece le-a fost negată orice posibilitate de a vedea plîngerile lor referitoare la neajunsurile poliției să fie examinate de către o instanță. Nu contează de a se ști dacă ei puteau sau nu să pretindă în fața acestuia un drept material la nivel intern, deoarece ei se pretindeau a fi victime a unei încălcări a drepturilor fundamentale (și deci, la fel, cele civile¹⁶), care le sunt recunoscute de Convenție¹⁷, în pofida a tot ceea ce putea fi contrar în dreptul și practica internă, și pentru că dreptul lor la aceea ca cauza lor să fie ascultată de o instanță, de asemenea, era un drept de o așa natură¹⁸. Totodată, nu conta dacă imunitatea poliției a fost sau nu absolută, pentru că în esența sa, o astfel de imunitate nu este acceptabilă într-un stat de drept. Refuzul de a lua în considerație acțiunea intentată de către reclamanți a fost, deci, o negare evidentă a justiției¹⁹.

nebuie criminală dacă nu se rezolvă problemele dintre familia Osman și [el]" (anexa B la memoriul Guvernului, p. 77). Este foarte evident că aceste declarații trebuiau să fie luate mai în serios.

¹³ În decembrie 1987, după accidentul cu furgoneta, poliția a decis să îl aresteze pe dl Paget-Lewis, dar, negăsindu-l acasă, nici nu a încercat să îl caute la școală, înainte ca acesta să dispară. Ea nu a luat nici o altă măsură pentru a-l găsi, mulțumindu-se să roage ILEA de a-i cere să îl contacteze pe brigadierul Boardman și de a-l înscrie, în ianuarie 1988, în data de baze națională. Este foarte surprinzător că ei nu au putu să pună mîna pe el în timp ce acesta se deplasa în autovehiculul închiriat și era implicat în mai multe accidente (raportul Comisiei, paragrafele 50, 52, 57, 58 și 96 h-i)).

¹⁴ Raportul Comisiei, paragraf 62. A se vedea, de asemenea, declarația făcută brigadierului Boardman la 8 martie 1988 (anexa B la memoriul Guvernului, p. 98).

¹⁵ Cu cîteva luni în urmă, într-o altă cauză (McLeod contra Regatului Unit, hotărîre din 23 septembrie 1998, *Culegere de hotărîri și decizii* 1998-V, p. 1964), reprezentantul guvernului Regatului Unit a remarcat că „exista o necesitate socială imperioasă pentru a preveni dezordinea și crima, mai ales în circumstanțele în care se poate crede rezonabil că există un risc de dezordine sau de crimă”. El a adăugat că „este mult mai preferabil de a acționa înainte ca faptele să aibă loc, decît de a interveni după” (dare de seamă făcută în audiența din 18 mai 1998, doc. Cour/Misc (98) 355, p. 20).

¹⁶ A se vedea, *mutatis mutandis*, hotărîrea Aerts contra Belgiei din 30 iulie 1998, *Culegere de hotărîri și decizii* 1998-V, p. 1964, paragraful 59, și opinia mea separată la cauza Pierre-Bloch contra Franței, hotărîre din 21 octombrie 1997, *Culegere*, 1997-VI, p. 2228.

¹⁷ Articolele 1, 2 și 8 ale Convenției

¹⁸ Articolele 1 și 6 ale Convenției

¹⁹ Respingerea acțiunii lor civile atrage, de asemenea, încălcarea articolului 13 al Convenției, deoarece prin aceasta le-a fost refuzat ceea ce era „un recurs eficient în fața unei instanțe naționale” și nu a fost demonstrat, nici măcar invocat, că un alt recurs de acest gen le-ar fi fost deschis. De fapt, ei trebuiau să dispună de un asemenea recurs „chiar dacă încălcarea a fost comisă de către persoane care acționau în exercitarea funcțiilor lor oficiale”.

OPINIE PARȚIAL DIVERGENTĂ ȘI PARȚIAL CONCURENTĂ A DLUI LOPES ROCHA

Regret că nu mă alătur majorității în ceea ce privește constatarea neîncălării articolului 2 și 8 al Convenției.

Interpretarea mea a faptelor, care este aceeași cu a dlui judecător De Meyer, mă conduce la concluzia că poliția a subestimat pericolul pe care îl reprezenta dl Paget-Lewis pentru viața și integritatea fizică a dlui Ahmet Osman și, probabil, a apropiaților lui.

În opinia mea, nu poate fi invocată, după cum pretinde guvernul pârît, lipsa unei legături de cauzalitate între omisiunea de a acționa, care este reproșată autorităților, și evenimentele survenite.

De fapt, aplicarea răspunderii pentru omisiune impune o abordare destul de diferită de cea a răspunderii pentru acțiune. Prima trebuie să fie apreciată conform regulilor general admise: trebuie determinat dacă omisiunea unor anumitor măsuri este sursa comiterii faptei unei persoane, a cărui comportament anterior deja anunța că exista o probabilitate că aceasta se va comporta în mod agresiv față de o altă persoană, pentru care ea are o afecțiune deosebită.

Or, în cazul din speță, existau indicii foarte serioase asupra unui comportament agresiv din partea dlui Paget-Lewis, în măsură să permită a se crede că ultimul, cu prima ocazie, va trece la fapte. Nu trebuie uitat că dl Paget-Lewis prezenta trăsături de personalitate destul de bizare, pe care poliția le cunoștea, chiar dacă existau dubii referitor la o înclinație homosexuală.

Având în vedere experiența profesională pe care suntem în drept să o așteptăm din partea poliției, se poate, în mod legitim, cere de la aceasta ca să dea dovadă de prudență și să ia măsuri de protecție în privința persoanelor amenințate. Neîndeplinirea acestor măsuri atrage răspunderea poliției și a statului vizat. Prin urmare, a avut loc încălcarea articolelor sus-menționate.